

บทที่ 2

แนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในเรื่อง การพัฒนาเศรษฐกิจกับการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักศึกษาปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

ผู้ศึกษาได้รวบรวมแนวคิดและทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจ
 - 1.1 ความหมายของการพัฒนาเศรษฐกิจ
 - 1.2 แนวคิดการพัฒนาเศรษฐกิจ
2. ความรู้เกี่ยวกับลักษณะของการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย
 - 2.1 การพัฒนาเศรษฐกิจในอดีตจนถึงปัจจุบัน
 - 2.2 แนวโน้มการพัฒนาเศรษฐกิจ
 - 2.3 โครงสร้างอาชีพของประเทศไทย
3. ความรู้และทฤษฎีเกี่ยวกับการตัดสินใจเลือกอาชีพ
 - 3.1 ความหมายของการตัดสินใจ
 - 3.2 ทฤษฎีเกี่ยวกับการตัดสินใจเลือกอาชีพ
4. ความหมายของการจูงใจและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง
 - 4.1 ความหมายของการจูงใจ
 - 4.2 ทฤษฎีเกี่ยวกับการจูงใจ
5. ทฤษฎี BCG Matrix
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจ

1.1 ความหมายของการพัฒนาเศรษฐกิจ

การพัฒนาเศรษฐกิจเป็นกระบวนการที่ทำให้ระดับรายได้ที่แท้จริงเฉลี่ยต่อบุคคลเพิ่มขึ้น ซึ่งถือว่าเป็นกระบวนการที่มีความจำเป็นมากกับประเทศ เนื่องจากการพัฒนาเศรษฐกิจนั้นเป็นการ

สะท้อนให้เห็นถึงมาตรฐานการครองชีพของประชาชนในประเทศ ดังนั้น เราต้องทำความเข้าใจเกี่ยวกับความหมาย และแนวคิดของการพัฒนาเศรษฐกิจ เพื่อจะได้เข้าใจถึงการพัฒนาเศรษฐกิจได้ดียิ่งขึ้น

ความหมายของการพัฒนาเศรษฐกิจนั้นมีความหมายกว้างขวางมาก โดยมีผู้เชี่ยวชาญทางด้านการพัฒนาเศรษฐกิจหลายท่าน ได้ให้ความหมายของการพัฒนาเศรษฐกิจแตกต่างกันไป ดังนี้

การพัฒนาเศรษฐกิจ หมายถึง การทำให้เกิดการขยายตัวทางเศรษฐกิจในลักษณะที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในโครงสร้างการผลิต โครงสร้างทางสังคม ค่านิยม ทักษะคน การศึกษาระบบการปกครอง และการใช้ทรัพยากรที่สอดคล้องและเหมาะสมกับความต้องการของประเทศ การพัฒนาเศรษฐกิจมิใช่เพียงแต่เป็นกระบวนการซึ่งทำให้เกิดการเพิ่มขึ้นของรายได้เท่านั้น แต่การกระจายรายได้จะต้องเป็นไปอย่างเสมอภาค นั่นคือ ประชากรส่วนใหญ่จะต้องได้รับประโยชน์จากรายได้ที่เพิ่มขึ้นอย่างเท่าเทียมกันด้วย (mthai, ออนไลน์, 2551)

การพัฒนาเศรษฐกิจ หมายถึง การทำให้เศรษฐกิจของประเทศดีขึ้น โดยทำให้รายได้ประชาชาติที่แท้จริงของประเทศเพิ่มขึ้นในระยะยาว และสูงกว่าอัตราการเพิ่มขึ้นของประชากร ทำให้รายต่อบุคคลที่แท้จริงสูง คุณภาพชีวิตจะดีขึ้น (learners, ออนไลน์, 2551)

ดังนั้น อาจสรุปได้ว่า การพัฒนาเศรษฐกิจนั้นมีได้เพียงแค่ทำให้ประชาชนมีรายได้เพิ่มขึ้นเท่านั้น แต่ยังทำให้มาตรฐานการครองชีพของประชาชนในประเทศดีขึ้นด้วย เนื่องจากการพัฒนาเศรษฐกิจทำให้มีการกระจายรายได้ไปยังประชาชนอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม

1.2 แนวคิดการพัฒนาเศรษฐกิจ

แนวคิดในการพัฒนาเศรษฐกิจเป็นแนวทางทำให้เกิดความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ เนื่องจากทำให้ประชาชนมีรายได้สูงขึ้น โดยแนวคิดในการพัฒนาทางเศรษฐกิจจะเปลี่ยนแปลงไปในแต่ละยุคแต่ละสมัย เพื่อให้สอดคล้องและเหมาะสมกับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่เป็นจริง ซึ่งแนวคิดในการพัฒนาทางเศรษฐกิจ สามารถสรุปได้ 7 แนวคิด ดังนี้ (สุคใจ ทูลพานิชย์กิจ, 2547: 81-87)

1. แนวคิดที่เน้นการเจริญเติบโต หรือแนวคิดแบบดั้งเดิม

แนวคิดนี้ให้ความสำคัญสำหรับการเพิ่มผลผลิต โดยมุ่งไปที่ปัจจัยการผลิต เพื่อทำให้รายได้ประชาชาติสูงขึ้น โดยปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ได้แก่

1. อัตราการสะสมทุน เป็นตัวกำหนดการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ โดยเฉพาะในประเทศด้อยพัฒนา เช่น การนำแรงงานที่ยังว่างงานอยู่มาใช้ประโยชน์ รวมไปถึงการนำทรัพยากรธรรมชาติที่ยังไม่ถูกนำมาใช้ มาก่อให้เกิดการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ

2. การเพิ่มอัตราส่วนของทุนต่อผลผลิต สำหรับประเทศที่มีทุน และการลงทุนที่เอื้ออำนวยต่อการเจริญเติบโต จะส่งผลต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศนั้น

3. เทคนิคการผลิต และวิทยาการ รวมไปถึงเทคโนโลยีต่าง ๆ มีส่วนช่วยให้ผลผลิตเพิ่มขึ้น และสามารถลดต้นทุนการผลิตลงได้

4. ประสิทธิภาพการผลิตของแรงงาน เช่น การให้การศึกษา การฝึกอบรม ทำให้แรงงานมีความชำนาญและทักษะเพิ่มขึ้น เป็นการยกระดับคุณภาพของแรงงาน ซึ่งมีส่วนช่วยให้ผลผลิตเพิ่มขึ้นได้

2. แนวคิดการกระจายรายได้

แนวคิดนี้ให้ความสำคัญกับการกระจายรายได้สู่ประชาชนก่อนแล้วค่อยคำนึงถึงการเจริญเติบโต ซึ่งเป็นการพัฒนาตามแนวคิดของสังคมนิยม กล่าวคือ รัฐบาลจะทำการยึดทรัพย์สินและปัจจัยการผลิตที่สำคัญ ๆ เช่น ธนาคาร ที่ดิน โรงงาน มาเป็นของรัฐบาล แล้วรัฐบาลจะนำทรัพย์สินหรือผลประโยชน์ที่ได้จากทรัพย์สินเหล่านั้นมากระจายไปยังกลุ่มคนต่าง ๆ เพื่อลดช่องว่างทางรายได้ของประชาชน ส่วนการเจริญเติบโตจะเกิดขึ้นหรือไม่ ขึ้นอยู่กับการบริหารทรัพย์สินของประชาชนเหล่านั้น ถ้าสามารถบริหารทรัพย์สินเหล่านั้นได้ดี ก็จะนำมาซึ่งการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่สูงขึ้น

3. แนวคิดการกระจายรายได้และความเจริญเติบโตไปพร้อม ๆ กัน

แนวคิดนี้ มีความเชื่อว่า การกระจายรายได้ไปยังประชาชนสามารถทำไปพร้อม ๆ กับการเจริญเติบโตของระบบเศรษฐกิจ เพราะหากในประเทศนั้น มีผู้มีรายได้น้อย มีความทุกข์ยากอยู่คงไม่สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ หากต้องรอให้เศรษฐกิจเจริญเติบโตแล้วค่อยกระจายรายได้ ดังนั้นตามแนวคิดนี้ รัฐบาลสามารถกำหนดมาตรการเพื่อให้ประชาชนได้รับผลประโยชน์ได้ดังนี้

1. การลงทุนในพื้นที่ยากจน โดยให้ความสำคัญกับกลุ่มผู้ที่มีรายได้น้อย
2. การจัดหาสินค้าที่จำเป็นต่อการบริโภค เช่น การจัดหาปัจจัย 4 รวมไปถึง การบริการสาธารณสุขมูลฐาน เช่น การจัดหาน้ำดื่มที่สะอาดให้กับประชาชน
3. การให้การศึกษา การฝึกอบรม เพื่อเพิ่มพูนทักษะในการประกอบอาชีพของประชาชน เพื่อสร้างรายได้ให้แก่ประชาชนกลุ่มผู้ที่มีรายได้น้อย
4. การจัดเก็บภาษีในอัตราก้าวหน้าในกลุ่มผู้มีฐานะทางเศรษฐกิจ เพื่อนำรายได้มาพัฒนาประเทศ และเป็นการลดช่องว่างทางรายได้ส่วนหนึ่ง

5. การแทรกแซงกลไกราคาในตลาดสินค้าและบริการ เพื่อช่วยเหลือผู้บริโภคและผู้ผลิตที่มีฐานะยากจน

6. การกำหนดอัตราค่าจ้าง และราคาสินค้าประเภททุนให้เหมาะสมและเป็นธรรม

4. แนวคิดด้านสิ่งจำเป็นขั้นพื้นฐาน

แนวคิดนี้มีความเชื่อว่า ความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเพียงอย่างเดียว ไม่สามารถแก้ปัญหาความยากจนได้ เนื่องจากมีคนอีกเป็นจำนวนมากยังขาดสิ่งจำเป็นขั้นพื้นฐาน แม้ว่าจะอยู่ในประเทศที่เจริญแล้วก็ตาม ดังนั้น แนวคิดนี้จึงมุ่งให้ความสำคัญที่การให้ผลของการพัฒนาตกไปยังกลุ่มผู้ที่มีฐานะยากจนโดยตรงและรวดเร็ว โดยองค์การแรงงานระหว่างประเทศได้ให้ความหมายของ “สิ่งจำเป็นขั้นพื้นฐานของมนุษย์” ประกอบไปด้วย

1. ความต้องการขั้นพื้นฐานในการดำรงชีวิต ได้แก่ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค นอกจากนี้ยังรวมไปถึงของใช้เบ็ดเตล็ดต่าง ๆ ที่จำเป็น
2. บริการต่าง ๆ ที่จำเป็น ได้แก่ น้ำดื่ม ไฟฟ้า โรงเรียน โรงพยาบาล การขนส่งมวลชน รวมไปถึงสิ่งอำนวยความสะดวกในการประกอบอาชีพ
3. สิทธิขั้นพื้นฐาน ได้แก่ สิทธิในการคิด การพูด การกระทำ ตามกรอบของกฎหมาย โดยไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น การมีส่วนร่วมในการคิด การตัดสินใจในกิจกรรมที่กระทบต่อประชาชน
4. การมีงานทำ ซึ่งนำสู่การมีรายได้ของประชาชน เพื่อนำไปใช้จ่ายใช้สอยในการดำรงชีวิตและพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น

5. แนวคิดการพึ่งตนเอง

แนวคิดนี้ให้ความสำคัญกับการลดการพึ่งพาจากต่างประเทศลง โดยพยายามพึ่งพาตนเองเป็นหลัก และเพิ่มขีดความสามารถของประเทศในการพัฒนาเทคโนโลยี การดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ทั้งการบริโภคและการลงทุนที่ช่วยประหยัดเงินตราต่างประเทศ ซึ่งการดำเนินงานตามแนวคิดนี้ได้แก่

1. การลดการพึ่งพาผลผลิตใดผลผลิตหนึ่งเป็นหลัก ควรมีการพัฒนาแหล่งที่มาจากรายได้อื่น เช่น ประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรม โดยมีข้าวเป็นผลผลิตหลัก จึงมีรายได้จากการส่งออกข้าวเป็นหลัก หากปีใดผลผลิตข้าวไม่เพียงพอ จึงทำให้ฐานะทางเศรษฐกิจของประเทศแย่ลง เนื่องจากไม่มีรายได้จากการส่งออกข้าว ดังนั้น จึงต้องมีการพัฒนาแหล่งรายได้อื่นด้วย เช่น การผลิตพืชเศรษฐกิจชนิดอื่น รายได้จากภาคบริการ เช่น การท่องเที่ยว เป็นต้น

2. การปรับเปลี่ยนแผนการผลิตเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการผลิตให้สูงขึ้น เพื่อสร้างรายได้ให้แก่ประเทศ ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการบริโภคที่สอดคล้องกับการผลิตและทรัพยากรของประเทศ เพื่อประหยัดด้านรายจ่าย

3. การลดการพึ่งพาจากต่างประเทศลงทุกด้าน เพื่อให้ประเทศมีการพัฒนาได้ด้วยเศรษฐกิจภายในอย่างเข้มแข็งและต่อเนื่อง

6. แนวคิดตามทฤษฎีภาวะทันสมัย

แนวคิดนี้เป็นการประยุกต์ระหว่าง 2 ทฤษฎี คือ ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์นีโอคลาสสิก และทฤษฎีทางสังคมศาสตร์ของตะวันตก โดยแนวคิดนี้สามารถสรุปได้ดังนี้

1. การพัฒนาประเทศให้ทันสมัยทางเศรษฐกิจ คือการพัฒนาประเทศเข้าสู่การผลิตเชิงอุตสาหกรรม มีการลงทุนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิต เช่น การยกระดับการผลิตในภาคเกษตรกรรม ให้มีกำลังการผลิตขยายตัวเป็นการผลิตเพื่ออุตสาหกรรม รวมไปถึง การส่งเสริมการลงทุนเพื่อดึงแรงงานส่วนเกินมาใช้ให้เกิดประโยชน์ และลดปัญหาการว่างงานในบางพื้นที่ และเน้นการผลิตเพื่อการค้า ทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ เป็นการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด เพื่อเพิ่มรายได้ ทำให้ประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

2. การพัฒนาประเทศให้ทันสมัยทางสังคม คือการเปลี่ยนแปลงสภาพความเป็นอยู่ โครงสร้างครอบครัว การดำรงชีวิต อาชีพ เช่น การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างครอบครัวขนาดใหญ่ กลายมาเป็นครอบครัวเดี่ยวในปัจจุบัน หรือการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอาชีพที่เปลี่ยนจากเกษตรกรรมในสมัยก่อน กลายมาเป็นการประกอบอาชีพที่หลากหลาย และเปิดโอกาสให้แรงงานก้าวเข้าสู่อาชีพต่าง ๆ มากขึ้นในสังคมปัจจุบัน รวมไปถึงการขยายโอกาสทางการศึกษาให้สูงขึ้น และเปิดโอกาสให้กับสตรีได้เข้ามามีบทบาทในตลาดแรงงานทุกระดับ การพัฒนาประเทศทางสังคมนี้ทำให้ช่องว่างรายได้ของประชาชนลดลง การให้บริการสาธารณสุขและสาธารณูปโภคดีขึ้น ประชาชนมีสุขภาพดี อัตราการเกิดเพิ่มขึ้นและอัตราการตายลดลง ระบบการสื่อสารและคมนาคมดี ประชาชนมีโอกาสในการพัฒนาตนเองในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารดีขึ้น

3. การพัฒนาประเทศให้ทันสมัยทางปัญญา ซึ่งเป็นผลมาจากระบบข้อมูลข่าวสาร การติดต่อสื่อสารที่รวดเร็ว ตลอดจนความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ทำให้ประชาชนมีโอกาสพัฒนาตนเองมากขึ้น มีความรู้ ความเข้าใจทางสังคมได้ดีขึ้น ทำให้ประชาชนได้รับการพัฒนา สามารถช่วยเหลือตนเองและแก้ไขปัญหาให้กับตนเองได้ดีขึ้น

4. การพัฒนาประเทศให้ทันสมัยทางการเมือง ซึ่งหมายถึงการเมืองที่มีเสถียรภาพ มีการถ่วงดุลอำนาจ การมีสำนักทางการเมือง มีส่วนร่วมและความรับผิดชอบร่วมกัน โดยคำนึงถึงประโยชน์ต่อประเทศชาติ และประชาชนส่วนใหญ่

7. แนวคิดการพัฒนาแบบยั่งยืน

แนวคิดนี้ได้รับความสนใจมากในปัจจุบัน โดย United National Fund for Population Activities (UNFPA) ได้รวบรวมคำอธิบายเกี่ยวกับการพัฒนาแบบยั่งยืนไว้ ซึ่งแบ่งออกได้เป็น 4 ประการ ดังนี้

1. การพัฒนาแบบยั่งยืน หมายถึง การพัฒนาที่ตรงกับความต้องการของประชาชนในปัจจุบัน โดยมาตรฐานการครองชีพที่เลยขีดความจำเป็นขั้นพื้นฐานต่ำสุดจะยั่งยืนเมื่อมาตรฐานการบริโภคในทุกหนทุกแห่งคำนึงถึงความยั่งยืนในระยะยาว
2. การพัฒนาแบบยั่งยืนต้องรักษามรดกทางทรัพยากรที่จะตกแก่ชนรุ่นหลังด้วย
3. การพัฒนาแบบยั่งยืน ต้องกระจายผลประโยชน์ของการพัฒนาทางเศรษฐกิจไปอย่างทั่วถึง และยังคงปกป้องสิ่งแวดล้อมทั้งในระดับท้องถิ่นและในระดับโลกด้วย เพื่อเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นอย่างแท้จริง
4. การพัฒนาแบบยั่งยืน หมายถึง การทำให้คุณภาพชีวิตของมนุษย์ดีขึ้นภายในระบบนิเวศวิทยาที่สามารถจะรองรับการดำเนินชีวิตต่อไปได้

แนวคิดการพัฒนาแบบยั่งยืนเน้นการพัฒนาทางเศรษฐกิจควบคู่ไปกับการรักษาสิ่งแวดล้อม โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนา เพื่อกระตุ้นให้เกิดความรับผิดชอบ ซึ่งจะส่งผลให้คุณภาพชีวิตของประชากรส่วนใหญ่ของประเทศดีขึ้น โดยสรุปการนำแนวคิดการพัฒนาแบบยั่งยืนมาใช้กับประเทศไทยนั้น จะต้องนำมาปรับใช้ให้สอดคล้องกับโครงสร้างพื้นฐาน ภายใต้ข้อจำกัดทางทรัพยากร เทคโนโลยี และลักษณะของประชากรในประเทศ จึงจะทำให้เกิดการพัฒนาแบบยั่งยืนอย่างแท้จริง

สรุป จากแนวคิดการพัฒนาเศรษฐกิจทั้ง 7 แนวคิดข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า ความสำคัญของการพัฒนาเศรษฐกิจอยู่ที่การมีงานทำของประชาชนในประเทศ ซึ่งต้องสอดคล้องกับโครงสร้างทางเศรษฐกิจของประเทศ โดยถือว่าการพัฒนาเศรษฐกิจเป็นการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ได้อย่างคุ้มค่า และเป็นการสร้างรายได้ให้กับประชาชนในประเทศอีกด้วย ผลที่ประชาชนจะได้รับคือความอยู่ดีมีสุขและคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น เกิดการกระจายรายได้ได้อย่างเท่าเทียมและเป็นธรรม ซึ่งจะส่งผลให้เกิดการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นผลดีต่อประเทศในระยะยาวอย่างแน่นอนและยั่งยืน

2. ความรู้เกี่ยวกับลักษณะของการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย

2.1 การพัฒนาเศรษฐกิจในอดีตจนถึงปัจจุบัน

การพัฒนาเศรษฐกิจในอดีตจนถึงปัจจุบันสามารถศึกษาได้จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับต่าง ๆ โดยปัจจุบันนี้ประเทศไทยได้ใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติมาถึงฉบับที่ 10 แล้ว ในแต่ละแผนพัฒนาฯ ก็จะมีการมุ่งพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจและสังคมแตกต่างกันไปซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2549: 1-3)

การพัฒนาประเทศในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2504 - 2509) จนถึงฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535 - 2539) เกิดจากการนำทรัพยากรธรรมชาติและความได้เปรียบทางด้านแรงงานของประเทศ มาใช้สนับสนุนการพัฒนาและขยายฐานการผลิต โดยเริ่มจากการกระจายการผลิตภาคเกษตรสู่พืชหลักมากขึ้น การพัฒนาอุตสาหกรรมทดแทนการนำเข้า และในที่สุดนำไปสู่กระบวนการผลิตเพื่อการส่งออก และในส่วนของอุตสาหกรรมก็ได้มีการใช้ทุนและเทคโนโลยีสูงขึ้น ทำให้ระบบเศรษฐกิจมีการขยายตัวในอัตราสูง แต่การเติบโตดังกล่าวนอกจากจะต้องแลกด้วยทรัพยากรธรรมชาติที่ร่อยหรอลงไปแล้ว ยังต้องพึ่งพาเทคโนโลยี ทุน และตลาดจากต่างประเทศด้วย ขณะที่พัฒนาคุณภาพคน การเสริมสร้างฐานความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และการฟื้นฟูดูแลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เสื่อมโทรมยังเป็นไปได้ช้า ส่งผลให้ประสิทธิภาพการผลิตโดยรวมของประเทศไม่เพิ่มขึ้น จีดีพีความสามารถในการแข่งขันของประเทศลดน้อยถอยลง เกิดปัญหาความยากจนและการกระจายรายได้ ตลอดจนมีปัญหาค่าเงินบาทแข็งในสังคมจากการแข่งขันทรัพยากรธรรมชาติมากขึ้น

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540 - 2544) เป็นจุดเปลี่ยนสำคัญของการวางแผนพัฒนาประเทศ ทั้งในด้านกระบวนการที่ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคม และได้มีการเปลี่ยนแนวคิดจากการมุ่งเติบโตทางด้านเศรษฐกิจเป็นหลัก มาเน้นให้ “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” และใช้เศรษฐกิจเป็นเครื่องมือช่วยให้คนมีความสุขและคุณภาพกระบวนการทรรศน์การพัฒนาใหม่นี้มีพื้นฐานมาจากแนวทางการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ “เศรษฐกิจพอเพียง” ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ทรงใช้เป็นหลักการทรงงานมาตลอด ซึ่งเป็นแนวทางที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของสังคมไทย และนำไปสู่การพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน แต่ความมุ่งมั่นที่จะใช้เศรษฐกิจเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคน ก็ต้องสะดุดลงตั้งแต่ปีแรกของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 เมื่อประเทศไทยต้องเผชิญวิกฤตเศรษฐกิจ และส่งผลกระทบต่อคนและสังคมอย่างมาก โดยต้องเร่งแก้ไขฟื้นฟูเศรษฐกิจให้มีเสถียรภาพและมั่นคง และลดผลกระทบจาก

วิกฤตที่ก่อให้เกิดปัญหาการว่างงานและความยากจนเพิ่มขึ้นอย่างรุนแรง ส่งผลให้การดำเนินงานยุทธศาสตร์สำคัญของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 กระทำได้ไม่เต็มที่ ใดๆ ก็ดี แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 นับเป็นแผนปฏิรูปความคิดและคุณค่าใหม่ของสังคมไทย ซึ่งประสบความสำเร็จเชิงกระบวนการ และเป็นจุดเริ่มต้นของการขับเคลื่อนพลังทางสังคม ให้เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างกว้างขวาง และนำไปสู่การสร้างแนวคิดพื้นฐานในการจัดทำรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ซึ่งถือเป็นโครงสร้างพื้นฐานทางสังคมที่สำคัญและเป็นเครื่องมือสำหรับการพัฒนาประเทศในอนาคต

แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 - 2549) ยังคงยึดหลักการมีส่วนร่วมของประชาชนทุกภาคส่วนต่อเนื่องจากแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 พร้อมทั้งได้อันเชิญ “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” ที่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานพระบรมราชานุญาต มาเป็นปรัชญานำทางในการพัฒนาและบริหารประเทศ ควบคู่ไปกับกระบวนการพัฒนาแบบบูรณาการเป็นองค์รวมที่มี “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” ยึดหลัก “ทางสายกลาง” เพื่อให้ประเทศรอดพ้นจากวิกฤต สามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและนำไปสู่การพัฒนาที่สมดุล มีคุณภาพและยั่งยืน ภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปต่าง ๆ โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาที่สมดุลทั้งด้านตัวคน สังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม และกำหนดกลุ่มยุทธศาสตร์สำคัญคือ การเสริมสร้างฐานรากของสังคมให้เข้มแข็ง การปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจให้สมดุลและยั่งยืน และการสร้างระบบบริหารจัดการที่ดีหรือธรรมาภิบาลให้เกิดขึ้นในทุกภาคส่วนของสังคม เพื่อนำไปสู่ “การพัฒนาที่ยั่งยืน” และ “ความอยู่ดีมีสุข” ของคนไทย

ผลการพัฒนาประเทศในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 1 - ฉบับที่ 9 สรุปได้ว่า ประเทศไทยได้ยกระดับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศดีขึ้น เศรษฐกิจไทยมีการสะสมทุนและเติบโตในอัตราสูงอย่างต่อเนื่อง ฐานเศรษฐกิจมีความหลากหลายมากขึ้น รายได้เฉลี่ยต่อหัวของคนไทยเพิ่มขึ้น สัดส่วนความยากจนลดลงอย่างมาก การจ้างงานอยู่ในระดับค่อนข้างเต็มที่ ศักยภาพของคนไทยโดยรวมได้รับการศึกษาเฉลี่ยในระดับสูงขึ้น มีสุขภาพอนามัยและคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับน่าพอใจ คนส่วนใหญ่ได้รับบริการ โครงสร้างพื้นฐานและบริการทางสังคมมากขึ้น ส่งผลให้ความอยู่ดีมีสุขของคนไทยโดยรวมมีทิศทางดีขึ้น

ปัจจุบันนี้ประเทศไทยใช้แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 - 2554) ซึ่งเป็นแผนยุทธศาสตร์ที่ชี้นำทิศทางการปรับตัวของประเทศ เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงในระยะ 10 - 15 ปี ข้างหน้า และยังคงอันเชิญ “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” มาเป็นแนวปฏิบัติแบบบูรณาการเป็นองค์รวมที่มี “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” ต่อเนื่องมาจากแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 และ 9 มุ่งเน้นการเชื่อมโยงและประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในการกำหนดกรอบยุทธศาสตร์พัฒนา

ประเทศให้ชัดเจน และผลักดันการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์สำคัญสู่การพัฒนาให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรมในระยะ 5 ปีของแผน โดยให้ความสำคัญต่อการรวมพลังสังคมจากทุกภาคส่วน ให้มีส่วนร่วมดำเนินการในทุกขั้นตอนของแผน ตั้งแต่ร่วมคิด ร่วมวางแผน และร่วมดำเนินการพัฒนาตามบทบาทของแต่ละภาคส่วน อันเป็นการระดมทรัพยากรทั้งจากภาครัฐและนอกภาครัฐ และสร้างเครือข่ายการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนาไปสู่การปฏิบัติ รวมทั้งการติดตามตรวจสอบผลการดำเนินงานตามแผนอย่างต่อเนื่อง

2.2 แนวโน้มการพัฒนาเศรษฐกิจ

ในปัจจุบันนี้ประเทศไทยได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงทั้งปัจจัยภายในและภายนอกประเทศ ทำให้ประเทศไทยต้องมีการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงที่กำลังจะเกิดขึ้น ซึ่งในอีก 2 ปีข้างหน้าแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ฉบับที่ 10 ก็จะมีสิ้นสุดลง เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมในการเข้าสู่แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ดังนั้น ประเทศไทยจึงต้องมีการเตรียมความพร้อมในการกำหนดแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 โดยในวันศุกร์ ที่ 15 สิงหาคม 2551 ที่ผ่านมา ได้มีการประชุมประจำปีของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ในเรื่อง “วิสัยทัศน์ประเทศไทย สู่ปี 2570” เพื่อกำหนดกรอบแนวคิด วิสัยทัศน์ประเทศไทยในอนาคต ซึ่งสามารถสรุปแนวโน้มการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมได้ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2551: 1-6)

กระแสโลกาภิวัตน์ของโลกและการเปลี่ยนแปลงภายในประเทศ ทำให้ประเทศไทยต้องเผชิญการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลกระทบต่อพัฒนาประเทศในอนาคต ดังนี้ 1) การรวมกลุ่มเศรษฐกิจในภูมิภาค นำไปสู่การเชื่อมโยงทุกระบบ 2) ศูนย์รวมอำนาจทางเศรษฐกิจโลกจะเคลื่อนย้ายมาสู่เอเชีย 3) การเงินโลกมีความผันผวนสูงขึ้นจากการเก็งกำไรของกองทุนการเงินระดับใหญ่ 4) การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุของโลกกระทบต่อเศรษฐกิจตกต่ำ 5) เทคโนโลยีจะกำกับการดำรงชีวิตของคน 6) น้ำมันมีปริมาณลดลง ราคาแพงขึ้น และการผลิตพืชพลังงานทดแทน จะส่งผลกระทบต่อความมั่นคงทางอาหารของโลก 7) ภาวะโลกร้อนก่อให้เกิดภัยธรรมชาติที่ทวีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้น 8) การยึดถือหลักการบริหารจัดการที่ดีและระบอบประชาธิปไตย 9) การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจไทยที่ทำให้ภาคอุตสาหกรรมไม่ใช่แหล่งจ้างงานหลักของประเทศ 10) การเป็นสังคมผู้สูงอายุเต็มตัวของประเทศไทยที่จะกระทบต่อผลิตภาพแรงงาน 11) ความเป็นเมืองที่เติบโตอย่างต่อเนื่อง และ 12) กระแสธรรมชาติ

ดังนั้น สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติในฐานะหน่วยงานวางแผนพัฒนาประเทศได้ทบทวนผลการพัฒนาที่ผ่านมา และมีข้อเสนอว่าการพัฒนาประเทศในอีก

20 ปีข้างหน้า ควรกลับเข้าสู่ทิศทางการพัฒนาบนรากฐานของสังคมไทย อยู่บนกรอบแนวคิดของการพัฒนาบนหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ประเทศมีสถาบันพระมหากษัตริย์เป็นเสาหลักของความ เป็นปึกแผ่นของคนในชาติ ครอบคลุมรั้วที่มีความสุขเป็นพื้นฐานที่สร้างคนเป็นคนดี ชุมชนมีความเข้มแข็งและมีบทบาทในการพัฒนา ระบบเศรษฐกิจมีเสถียรภาพและความสามารถในการแข่งขัน มีการบริการสาธารณะที่มีคุณภาพ มีกฎระเบียบและกฎหมายที่บังคับใช้อย่างเป็นธรรม นอกจากนั้นประเทศไทยมีความเชื่อมโยงกับประเทศภูมิภาคและอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ซึ่งสามารถนำมากำหนดเป็นวิสัยทัศน์ประเทศไทยปี พ.ศ. 2570 ได้ดังนี้

“คนไทยภาคภูมิใจในความเป็นไทย มีมิตรไมตรีบนวิถีชีวิตแห่งความพอเพียง ยึดมั่นในวัฒนธรรมประชาธิปไตย และหลักธรรมาภิบาล การบริการสาธารณะขั้นพื้นฐานที่ทั่วถึง มีคุณภาพ สังคมมีความปลอดภัยและมั่นคง อยู่ในสภาวะแวดล้อมที่ดี เกื้อกูลและเอื้ออาทรซึ่งกันและกัน ระบบการผลิตเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม มีความมั่นคงด้านอาหารและพลังงาน อยู่บนฐานทางเศรษฐกิจที่พึ่งตนเองและแข่งขันได้ในเวทีโลก สามารถอยู่ในประชาคมภูมิภาคและโลกได้อย่างมีศักดิ์ศรี”

เพื่อให้การพัฒนาประเทศก้าวไปสู่วิสัยทัศน์ประเทศไทยปี พ.ศ. 2570 และได้มีการแปลงพันธกิจการพัฒนาของประเทศ ให้เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม จึงกำหนดเป้าหมายการพัฒนาประเทศในปี พ.ศ. 2570 ไว้ดังนี้

1. ระบบโครงสร้างเศรษฐกิจที่พึ่งพาตัวเองเพิ่มมากขึ้น มีความมั่นคงด้านอาหาร/พลังงาน และเป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจของภูมิภาค โดย

(1) ขนาดเศรษฐกิจจะต้องมีผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติมากกว่าผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ ($GNP > GDP$)

(2) เป็นฐานการผลิต (สินค้าเกษตร อุตสาหกรรม และบริการ) การค้า การลงทุน ในการผลิตสินค้าและบริการที่มีคุณภาพ สร้างคุณค่าการผลิต (Value creation) เพิ่มผลิตภาพการผลิต และยกระดับการพึ่งพาตนเอง ลดความผันผวนจากปัจจัยภายนอก เพื่อสร้างควมมีเสถียรภาพตลอดจนการผลิตโดยใช้ความหลากหลายทางชีวภาพ การกระจายไปสู่พื้นที่ที่มีศักยภาพและเหมาะสม โดยคำนึงถึงความยั่งยืนควบคู่ไปกับความสามารถในการแข่งขัน

(3) ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางของภูมิภาคในด้านต่าง ๆ เช่น การเชื่อมโยงทางด้านไฟฟ้าและก๊าซธรรมชาติในภูมิภาคอาเซียน เป็นผู้นำด้านอาหารและเกษตรของภูมิภาคและของโลก มีการจัดการเกษตรแนวใหม่ มีการเพิ่มมูลค่าของสินค้า ผลิตภัณฑ์ บริการสุขภาพ และแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้สูงอายุและนักท่องเที่ยวทั่วโลก

2. ประเทศไทยเชื่อมโยงและเป็นหุ้นส่วนพัฒนากับประเทศเพื่อนบ้านและอนุภูมิภาค โดยประเทศไทยมีความเชื่อมโยงกับภูมิภาคในฐานะเป็นพันธมิตรมากกว่าเป็นประเทศที่แสวงหาผลประโยชน์จากประเทศเพื่อนบ้าน กล่าวคือเป็นความสัมพันธ์ในลักษณะ development partnership มากกว่า trades investment partnership และมีความร่วมมือกันมากขึ้นในด้าน

(1) ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ พลังงาน อาหาร การป้องกันภัยพิบัติ

(2) ด้านวัฒนธรรม การศึกษา สุขภาพ และแรงงาน

3. สังกมไทยเป็นสังคมแห่งการเอื้ออาทร มีความมั่นคงปลอดภัย พึ่งตนเองได้ และมีภูมิคุ้มกันพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม โดย

(1) คนไทยมีความรู้ ความสามารถและทักษะชีวิตที่ดีอย่างเหมาะสมในแต่ละช่วงอายุ ที่สามารถปรับตัวได้ต่อการเปลี่ยนแปลง มุ่งมั่นในการทำงานให้ประสบความสำเร็จ มีค่านิยมในการสร้างงาน สร้างรายได้ และการเก็บออม ขยันหมั่นเพียร มีความอดทน มีวินัยและยอมรับผิดชอบ คุณธรรมนำความรู้ และมีจิตสาธารณะที่คำนึงถึงส่วนรวมก่อนส่วนตน

(2) ครอบครัวมีความรักความอบอุ่น มีสัมพันธ์ภาพที่ดี สามารถทำหน้าที่ดูแลความต้องการและพัฒนาคุณภาพของสมาชิกได้อย่างเข้มแข็ง เสริมสร้างค่านิยมที่ดีให้แก่สมาชิกในครอบครัว หัวหน้าครอบครัวสามารถเป็นตัวอย่างที่ดีแก่สมาชิก

(3) สังคมมีความปลอดภัยและมั่นคง มีปัจจัยพื้นฐานและบริการสาธารณะที่ทั่วถึง มีคุณภาพ มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ปลอดภัยจากอบายมุข ยาเสพติด สามารถคงความหลากหลายทางทรัพยากรธรรมชาติ และการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน มีความมั่นคงด้านอาหารและพลังงาน

4. ประเทศไทยมีสภาพแวดล้อมที่ดี เป็นแหล่งทรัพยากรธรรมชาติ และความหลากหลายทางชีวภาพที่อุดมสมบูรณ์ของภูมิภาคและโลก มีการใช้ประโยชน์อย่างชาญฉลาด คำนึงถึงขีดความสามารถในการรองรับของระบบนิเวศ มีความร่วมมือด้านการจัดการทรัพยากรในระดับภูมิภาค โดย

(1) ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ ด้านการจัดการทรัพยากรชีวภาพ ป่าชุมชน การจัดการน้ำ การฟื้นฟูคุณภาพดิน และการจัดการสิ่งแวดล้อมของภูมิภาค

(2) คนและสังคมดำเนินชีวิตด้วยจิตสำนึกในคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีพฤติกรรมกรบบริโภคนิยมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม บริโภคอย่างมีคุณภาพและพอเพียง กลุ่มคนในสังคมเชื่อมโยงกันเป็นเครือข่ายร่วมกันดูแลฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งรับผิดชอบต่อสังคมเพื่ออยู่ร่วมกับธรรมชาติอย่างเกื้อกูลเพิ่มขึ้น

5. ประเทศไทยมีการพัฒนาด้านการบริหารจัดการที่ดี อยู่ในกลุ่มประเทศผู้นำร้อยละ 25 แรกของโลกในปี 2570 (ปี 2550 ไทยอยู่ในกลุ่มร้อยละ 50 แรก) โดย

(1) ทุกภาคส่วนในสังคม (รัฐ ประชาชน เอกชน และสื่อมวลชน) มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการประเทศ ผ่านกระบวนการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น ตลอดจนผู้นำ/ผู้บริหารในทุก ระดับในทุกภาคส่วนมีจริยธรรมและมีสำนึกรับผิดชอบเพิ่มขึ้น

(2) มีกฎเกณฑ์ที่ยุติธรรมชัดเจน และเป็นที่ยอมรับของสากล การจัดสรร “สิทธิ” หรือประโยชน์ให้กับบุคคล หรือกลุ่มต่าง ๆ มีความชัดเจน เป็นธรรม ไม่เกิดการปฏิบัติในลักษณะ 2 มาตรฐาน

(3) ประชาชนส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจในวัฒนธรรมประชาธิปไตยที่แท้จริง มากขึ้น ยอมรับฟังความคิดเห็นที่หลากหลายและยึดมั่นในสิทธิ-เสรีภาพ การเคารพความเสมอภาค การเชื่อในนิติธรรมหรือกฎหมาย และการฟังเสียงคนส่วนใหญ่โดยคุ้มครองคนส่วนน้อย รวมทั้งยึดมั่นแนวทางสันติวิธีในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งของสังคม

(4) มีกลไกตรวจสอบ และถ่วงดุลอำนาจที่เป็นอิสระและมีความเข้มแข็ง ที่ก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมกับภาคประชาชนและชุมชน ตลอดจนพัฒนาขีดความสามารถของระบบ และบุคลากรในการตรวจสอบการทุจริตที่มีความซับซ้อนมากขึ้น

6. ชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทในการพัฒนา และแก้ไขปัญหาของชุมชนท้องถิ่นมากขึ้น โดย

(1) ชุมชนที่มีความเข้มแข็ง และพึ่งตนเองได้มีจำนวนมากขึ้น สามารถพัฒนาและจัดการปัญหาด้วยตนเอง จัดบริการพื้นฐานทางเศรษฐกิจ สังคม ดูแลจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อนุรักษ์ สืบทอดใช้ประโยชน์วัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่น และมีความมั่นคงด้านอาหารมากขึ้น

(2) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอิสระในการบริหารจัดการท้องถิ่น ทั้งในด้านงบประมาณ บุคลากร วิธีการทำงาน การจัดทำแผน/โครงการเพิ่มขึ้น พร้อมทั้งปรับบทบาทจากการเป็น “หน่วยจัดการสาธารณะเป็นหน่วยพัฒนาชุมชน/ท้องถิ่น”

2.3 โครงสร้างอาชีพของประเทศไทย

ประเทศไทยได้มีการคำนวณรายได้ประชาชาติด้านผลผลิต โดยจำแนกกิจกรรมการผลิตของประเทศตามประเภทมาตรฐานอุตสาหกรรมของประเทศไทย (Thailand Standard Industrial Classification หรือ TSIC) ดังนั้น ผู้วิจัยจึงขอแยกอาชีพตาม TSIC เพื่อจะได้นำข้อมูลที่ได้

จากการวิจัยไปวิเคราะห์เพื่อให้สอดคล้องกับการพัฒนาของประเทศไทยได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

โดยโครงสร้างอาชีพที่จำแนกตาม TSIC มีดังนี้

1. การเกษตรกรรม การล่าสัตว์ และการป่าไม้
2. การประมง
3. การทำเหมืองแร่ และเหมืองหิน
4. การอุตสาหกรรม
5. การไฟฟ้า การประปา และการแยกแก๊ส
6. การก่อสร้าง
7. การขายส่ง การขายปลีก การซ่อมยานยนต์ และของใช้
8. โรงแรม และภัตตาคาร
9. การขนส่ง สถานที่เก็บสินค้า และการคมนาคม
10. ตัวกลางทางการเงิน
11. บริการด้านธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ การให้เช่า และบริการธุรกิจ
12. การบริหารราชการแผ่นดิน การป้องกันประเทศ และการประกันสังคมภาคบังคับ
13. การศึกษา
14. การบริการสุขภาพ และสังคมสงเคราะห์
15. การบริการชุมชน สังคม และส่วนบุคคล
16. ลูกจ้างในครัวเรือนส่วนบุคคล
17. องค์กรระหว่างประเทศ

โครงสร้างอาชีพที่จำแนกตาม TSIC จะใช้เป็นกรอบในการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา เพื่อจะได้ทำการเปรียบเทียบข้อมูลให้สอดคล้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ ซึ่งโครงสร้างอาชีพตาม TSIC ประกอบด้วยรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. การเกษตรกรรม การล่าสัตว์ และการป่าไม้

การเกษตรกรรม ในหมวดนี้ได้แก่ การดำเนินงานหลักเกี่ยวกับการเพาะปลูกพืชไร่ พืชสวน และการเลี้ยงปศุสัตว์เพื่อขาย นอกจากนี้เกษตรกรรมยังรวมถึงกิจกรรมซึ่งดำเนินงานหลักเกี่ยวกับการเพาะชำต้นไม้ การเพาะปลูกต้นไม้ในโรงเรือน การฟักสัตว์ปีก การทำฟาร์ม การเพาะชำกล้าไม้ การเพาะปลูกไม้ดอกไม้ประดับ และการเพาะพันธุ์เมล็ดพืช

การบริการทางการเกษตรและบริการที่เกี่ยวข้องกัน เช่น บริการพืชสวน บริการสัตวบาล ซึ่งดำเนินการโดยได้รับค่าธรรมเนียมตอบแทนหรือโดยการทำสัญญาจ้าง ยกเว้นกิจกรรมบริการ ศึกษาศัตรู

การล่าสัตว์ การดักสัตว์ และการจับสัตว์ทั้งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิตเพื่อการค้า เพื่อเป็นอาหาร หรือเพื่อใช้ประโยชน์ในงานวิจัย การขยายพันธุ์ รวมถึงการให้บริการที่ส่งเสริมการล่าสัตว์และดัก สัตว์

การป่าไม้และการทำไม้ในพื้นที่ป่า เช่น การเพาะชำกล้าไม้ป่า การปลูกป่า การอนุรักษ์ป่า การเก็บของป่าและการเผาถ่านในป่า รวมถึงปางทำไม้ ผู้รับเหมาทำไม้และบริการทำไม้ ชักลากไม้ ชุงก็จัดอยู่ในหมวดนี้ด้วย

2. การประมง

การประมงในหมวดนี้ ได้แก่ การประมง การเพาะพันธุ์สัตว์น้ำ การเลี้ยงสัตว์น้ำ การเก็บ สหราชอาณาจักร และกิจการประมงที่เกี่ยวข้องกันเพื่อการค้า เช่น การงมหอยทะเล ไข่มุก และหอย นางรม เป็นต้น

กิจกรรมการประมง สามารถจำแนกออกเป็น 2 ส่วน คือ การประมงทะเล ครอบคลุมการ เพาะเลี้ยงชายฝั่ง และการจับสัตว์น้ำในทะเล และการประมงน้ำจืด ครอบคลุมการเพาะเลี้ยง และการ จับสัตว์น้ำจากแหล่งน้ำธรรมชาติ

3. การทำเหมืองแร่ และเหมืองหิน

เหมืองแร่ครอบคลุมกิจกรรมการผลิตของสถานประกอบการทำเหมืองแร่ทุกชนิด ทั้งการ ทำเหมืองบนผิวดิน การทำเหมืองขุด และการทำเหมืองแร่ในทะเล ได้แก่ การทำเหมืองหิน การขุด กรวดทราย ดิน การขุดหิน การทำเกลือ การขุดก๊าซธรรมชาติ การขุดแร่โลหะ แร่โลหะ และหินมี ค่าต่าง ๆ การทำเหมืองแร่เริ่มตั้งแต่การขุด การเจาะ ระเบิด ฉีด สืบ หรือการกระทำใด ๆ เพื่อนำแร่ ออกจากแหล่งแร่ และยังรวมถึงการแยกแร่ การโม่ การย่อยและการแต่งแร่ ให้มีขนาดที่ด้อยการ แต่ ไม่รวมการถลุง ซึ่งแยกไปอยู่ในสาขาอุตสาหกรรม ในกรณีการขุดเจาะก๊าซธรรมชาติและ การขุด เจาะน้ำมัน ขบวนการทำเหมืองแร่สิ้นสุดเมื่อนำก๊าซหรือน้ำมันขึ้นมา ณ ปากหลุม กิจกรรมการแยก ก๊าซจะถูกนับรวมอยู่ในสาขาไฟฟ้า ประปา และก๊าซธรรมชาติ ส่วนการกลั่นน้ำมันแยกไปอยู่ใน สาขาอุตสาหกรรม

4. การอุตสาหกรรม

อุตสาหกรรมครอบคลุมถึงกิจกรรมการผลิตของสถานประกอบการที่ดำเนินการเกี่ยวกับการผลิตสินค้า (goods) ซึ่งหมายถึง การนำวัตถุดิบมาใช้ประกอบ ผสม ต่อเติม หรือเปลี่ยนสภาพ เพื่อให้เป็นผลิตภัณฑ์ชนิดใหม่ และยังรวมถึงการประกอบชิ้นส่วน (เช่น การประกอบรถยนต์) การบริการต่อเติม การตัดแปลง การซ่อมแซมเครื่องจักรเครื่องมือต่าง ๆ ลักษณะการดำเนินงาน อุตสาหกรรม ครอบคลุมถึงกิจกรรมการผลิตที่ใช้เครื่องจักรกล ใช้เคมีภัณฑ์ หรือใช้แรงงาน โดยมีสถานประกอบการเป็นโรงงาน โรงเรือน หรือภายในบ้านที่อยู่อาศัยก็ตาม

ยกเว้น การบริการซ่อมรถยนต์ การติดตั้ง และการซ่อมแซมเครื่องใช้ในบ้านและอุปกรณ์ขนาดเล็ก ซึ่งเป็นการบริการของผู้จำหน่าย ให้รวมไว้ในสาขาการค้าส่งค้าปลีก การประกอบชิ้นส่วนที่ทำสำเร็จรูปเข้ากับสิ่งก่อสร้าง เช่น การติดตั้งสะพาน ถังน้ำ บันไดเลื่อน ลิฟท์ เครื่องทำความเย็น เครื่องระบายอากาศ การติดตั้งสายไฟฟ้าและอุปกรณ์ เป็นต้น กิจกรรมเหล่านี้ให้จัดเป็นการผลิตในสาขาก่อสร้าง

การทำหัตถกรรมในครัวเรือน โดยใช้แรงงานในครัวเรือน หรือกลุ่มแม่บ้าน หรือสมาชิกสหกรณ์ เช่น การทอผ้า การทำเครื่องจักรสาน เครื่องหนัง ดอกไม้ประดิษฐ์ ไม้แกะสลัก เป็นต้น รายการเหล่านี้นับเป็นส่วนหนึ่งของสาขาอุตสาหกรรม

5. การไฟฟ้า การประปา และโรงแยกแก๊ส

การผลิตในสาขานี้ครอบคลุมถึงกิจกรรมการผลิตและการจำหน่ายกระแสไฟฟ้า การผลิตและจำหน่ายน้ำประปา การผลิตและจำหน่ายแก๊ส (กรณีประเทศไทยมีเฉพาะ โรงแยกแก๊ส) รวมทั้งในส่วนที่ดำเนินการโดยเอกชน โดยรัฐวิสาหกิจ และโดยองค์กรปกครองท้องถิ่น

6. การก่อสร้าง

การก่อสร้าง ครอบคลุมถึงกิจกรรมการก่อสร้างสิ่งก่อสร้างใหม่ การตัดแปลงต่อเติมและซ่อมแซมสิ่งก่อสร้างทุกประเภท โดยรวมถึง อาคารที่อยู่อาศัย อาคารพาณิชย์ อาคารอุตสาหกรรม และอาคารอื่น ๆ ทุกชนิด และยังรวมถึงการก่อสร้างที่ไม่ใช่อาคาร ได้แก่ การก่อสร้างถนน สะพาน เขื่อน รั้ว ท่อระบายน้ำ โรงไฟฟ้า ระบบสายส่งไฟฟ้า สายโทรศัพท์ การต่อท่อประปา การขุดบ่อบาดาล บ่อน้ำ บ่อปลา ท่าแพขนานยนต์ นอกจากนี้ยังรวมถึงการบุกเบิกที่ดินใหม่ การปรับพื้นที่เพื่อทำการเกษตร และเพื่อทำการก่อสร้างสิ่งก่อสร้างใหม่

การก่อสร้างยังครอบคลุมถึงการติดตั้งอุปกรณ์ส่วนควบที่ประกอบติดกับอาคาร เช่น ลิฟท์ บันไดเลื่อน สะพานเลื่อน และเครื่องใช้ไฟฟ้าชนิดติดตั้งควบกับอาคาร เช่น ระบบปรับอากาศ

**สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ
มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์**

ระบบระบายอากาศ ระบบทำน้ำอุ่น และเฟอร์นิเจอร์ชนิดที่ติดกับตัวอาคาร และสิ่งอื่น ๆ ที่คล้ายคลึงกัน ให้นับเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมการก่อสร้างด้วย

กิจกรรมการก่อสร้างที่เป็นการจ้างเหมาผู้รับเหมาก่อสร้าง (contract out) ทั้งโครงการ หรือ การก่อสร้างที่ดำเนินการโดยเจ้าของสิ่งก่อสร้างเอง (own accounts) นับเป็นการผลิตในสาขา ก่อสร้างทั้ง 2 กรณี

7. การขายส่ง การขายปลีก การซ่อมยานยนต์ และของใช้

อุตสาหกรรมในหมวดนี้ รวมสถานประกอบการซึ่งดำเนินกิจการหลักเกี่ยวกับการขายส่ง เช่น พ่อค้าขายส่ง ผู้ส่งสินค้าเข้า ผู้ส่งออกสินค้า นายหน้าซื้อขายสินค้า การขายปลีกสินค้าให้แก่ ประชาชน รวมถึงการบำรุงรักษาซ่อมแซมยานยนต์ จักรยานยนต์ และของใช้ส่วนบุคคลและของใช้ในครัวเรือน ซึ่งแบ่งเป็นรายละเอียดได้ดังนี้

การซ่อมแซมยานยนต์ จักรยานยนต์

อุตสาหกรรมในหมวดย่อยนี้ รวมสถานประกอบการซึ่งดำเนินกิจการหลักเกี่ยวกับการบำรุงรักษาและซ่อมแซม การล้าง การขัดเงา และการลากจูงยานยนต์

การขายส่ง และการค้าเพื่อค่านายหน้า ยกเว้นยานยนต์และจักรยานยนต์ รวมถึงการซ่อมแซมของใช้ส่วนบุคคล และของใช้ในครัวเรือน

อุตสาหกรรมในหมวดย่อยนี้ อาทิ การดำเนินกิจการขายสินค้าที่ไม่มีการเปลี่ยนแปลง หรือตัดแปลง ซึ่งอาจเป็นสินค้าใหม่หรือสินค้าที่ใช้แล้วให้แก่ผู้ขายปลีก ผู้ใช้ในงานอุตสาหกรรม พาณิชยกรรม สถาบัน หรือผู้ใช้งานวิชาชีพ หรือผู้ขายส่งรายอื่น ๆ ซึ่งอาจเป็นบุคคลหรือบริษัทที่ทำหน้าที่เป็นตัวแทน หรือนายหน้าเพื่อซื้อขายสินค้าในรูปแบบธุรกิจหลัก รวมถึงพ่อค้าขายส่ง ซึ่งขายสินค้าโดยตรงมาจากแหล่งผลิตอันเป็นส่วนที่แยกมาจากโรงงาน โดยมีวัตถุประสงค์ในการขายผลิตภัณฑ์ ทั้งนี้มิใช่การส่งสินค้าโดยตรงจากโรงงานตามการสั่งซื้อ นอกจากนี้ได้รวมถึงนายหน้าขายสินค้า กลุ่มและผู้แทนการค้าเพื่อค่านายหน้า ผู้ซื้อ และกลุ่มสหกรณ์ซึ่งดำเนินกิจการเกี่ยวข้องกับการตลาดของผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร ผู้ขายส่งซึ่งประกอบ คัดแยกขนาด คุณภาพของสินค้าจำนวนมาก จัดแบ่งสินค้า การบรรจุหีบห่อใหม่ และการจัดจำหน่ายสินค้าเป็นส่วนย่อย ๆ การจัดเก็บสินค้า การรักษาสินค้าในอุณหภูมิที่เหมาะสม การจัดสินค้าและการจัดวางจำหน่ายสินค้า ตลอดจนการส่งเสริมการขายให้แก่ลูกค้า และการออกแบบฉลากสินค้า

การขายปลีก ยกเว้นยานยนต์ และจักรยานยนต์ รวมถึงการซ่อมแซมของใช้ส่วนบุคคลและของใช้ในครัวเรือน

๖
๓๙๘. ๕๙๓
๙ 44๓

อุตสาหกรรมในหมวดย่อยนี้ อาทิ สถานประกอบการซึ่งดำเนินการเกี่ยวกับการขายปลีกที่ไม่มี การเปลี่ยนรูปสินค้าใหม่ และสินค้าใช้แล้วแก่ประชาชนทั่วไป เพื่อการบริโภคหรือการใช้ประโยชน์เฉพาะส่วนบุคคลหรือในครัวเรือน สถานประกอบการขายปลีกอาจเป็นร้านค้า ห้างสรรพสินค้า แผงลอย สถานประกอบการที่รับส่งสินค้าทางไปรษณีย์ ทางโทรศัพท์ ทางอิเล็กทรอนิกส์ ผู้เร่ขายสินค้า สหกรณ์ผู้บริโภค สถานที่ประมวลการขายทอดตลาด เป็นต้น ผู้ค้าปลีกส่วนมากดำเนินการขายสินค้าที่เป็นของตนเอง แต่บางรายอาจเป็นตัวแทนของสำนักงานใหญ่ และทำหน้าที่ขายให้ตามที่ได้รับมอบหมาย หรือขายให้โดยได้รับค่าตอบแทน รวมถึงสถานประกอบการซึ่งดำเนินการหลักเกี่ยวกับการขายสินค้าที่นำมาแสดงให้แก่ประชาชนทั่วไป เช่น เครื่องพิมพ์ดีด เครื่องเขียน สี แผ่นไม้ สินค้าที่จัดประเภทไว้ในหมวดนี้ อาจจะไม่ใช่เพื่อการบริโภคหรือการใช้เฉพาะส่วนบุคคลหรือในครัวเรือน หรือเพื่อการใช้เพียงอย่างเดียว สินค้าที่ขายในหมวดนี้เรียกว่า สินค้าเพื่อการอุปโภคบริโภค สินค้าที่โดยปกติเป็นสินค้าที่จะไม่นำมาขายปลีก แต่ได้นำมาขายปลีก ได้จัดประเภทรวมไว้ในหมวดนี้ด้วยเช่นกัน เช่น เมล็ดธัญพืช แร่ ปิโตรเลียมดิบ เคมีภัณฑ์อุตสาหกรรม เหล็ก เหล็กกล้า เครื่องจักรและอุปกรณ์ทางอุตสาหกรรม การซ่อมและการติดตั้งสินค้าเพื่อใช้ประโยชน์ส่วนบุคคลและใช้ในครัวเรือน ซึ่งจะดำเนินการร่วมกับการขายปลีกสินค้าหรือไม่ก็ตาม

การซ่อมแซมของใช้ส่วนบุคคลและของใช้ในครัวเรือน

สถานประกอบการซึ่งดำเนินการหลักเกี่ยวกับการซ่อมของใช้ส่วนบุคคล และของใช้ในครัวเรือน ซึ่งไม่รวมถึงการซ่อมแซมโดยโรงงานผู้ผลิตหรือร้านขายส่ง หรือร้านค้าปลีกสินค้านั้นๆ เช่น ร้านซ่อมจักรยาน ร้านซ่อมกล้องถ่ายรูป ร้านซ่อมนาฬิกา ฯลฯ

8. โรงแรม และภัตตาคาร

อุตสาหกรรมในหมวดนี้รวมสถานประกอบการ ซึ่งดำเนินการหลักเกี่ยวกับการอำนวยความสะดวกในเรื่องที่พักอาศัยและค่ายพัก (ไม่รวมการเช่าบ้านที่อยู่อาศัย) โดยได้รับค่าธรรมเนียมการเข้าพักตอบแทน และการขายอาหารที่เตรียมไว้พร้อมสำหรับบริโภคทันที เช่น ภัตตาคาร สถานที่ขายอาหาร และเครื่องดื่ม

9. การขนส่ง สถานที่เก็บสินค้า และการคมนาคม

อุตสาหกรรมในหมวดนี้ รวมสถานประกอบการซึ่งดำเนินการหลักเกี่ยวกับการขนส่งทางบก การขนส่งทางน้ำ การขนส่งทางอากาศ และทางท่อลำเลียง การบริการเสริมการขนส่ง และบริการที่เกี่ยวข้องกับการขนส่งประเภทต่าง ๆ สถานที่เก็บสินค้าและการเก็บสินค้า การบริการด้าน

การท่องเที่ยว การให้บริการทางไปรษณีย์และการโทรคมนาคม การให้เช่าเครื่องอุปโภคบริโภคขนส่งพร้อมคนขับ หรือผู้ควบคุมในวิธีการขนส่งต่าง ๆ ที่พิจารณาว่าเป็นบริการการขนส่ง

10. ตัวกลางทางการเงิน

อุตสาหกรรมในหมวดนี้ อาทิ ธนาคารแห่งประเทศไทย ธนาคารพาณิชย์ ธนาคารออมสิน และสถาบันการเงินอื่น ๆ สถานประกอบการซึ่งดำเนินกิจการเกี่ยวกับการจัดหาแหล่งเงินทุน การจัดสรรเงินทุนเพื่อลงทุนในธุรกิจ การบริการทางการเงิน การให้เช่าทรัพย์สิน การประกันภัย กองทุนบำเหน็จบำนาญ และสถานประกอบการซึ่งดำเนินกิจการเกี่ยวกับการให้บริการด้านธุรกิจ เช่น การบริหารงานด้านการตลาดการเงิน บริการซื้อขายหลักทรัพย์ การดำเนินการเป็นที่ปรึกษาทางการเงิน นายหน้าในการกู้ยืมเพื่อซื้ออสังหาริมทรัพย์ และการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ

11. บริการด้านธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ การให้เช่า และบริการธุรกิจ

การพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ ประเภทที่ดิน อาคาร สุสาน การดำเนินการเกี่ยวกับการซื้อ การขายอาคารที่อยู่อาศัยและอาคารที่ไม่ใช่ที่อยู่อาศัย การพัฒนาและการจัดสรรที่ดิน และการจัดการและการตีราคาอสังหาริมทรัพย์ โดยได้รับค่าธรรมเนียมตอบแทน ตัวแทนนายหน้าซื้อขายอสังหาริมทรัพย์ให้รวมไว้ในสาขานี้ด้วย

การบริการให้เช่าที่อยู่อาศัย ทั้งในส่วนการอยู่อาศัยที่เจ้าของอยู่อาศัยเอง ตามระบบบัญชีประชาชาติต้องประเมินค่าเช่า (imputed rent) เป็นรายได้จากกิจกรรมการเช่าไว้ด้วย และส่วนที่เป็น การเช่าจากผู้อื่น โดยขอบเขตในกิจกรรมสาขานี้ต้องเป็นการพักอาศัยในระยะยาว ได้แก่ บ้านที่อยู่อาศัยทั่วไป บ้านเช่า อาคารชุด อพาร์ทเมนท์ ห้องเช่า แต่ไม่รวมการเช่าพักอาศัยในลักษณะชั่วคราว เช่น หอพักนักศึกษา โมเต็ล รีสอร์ท เกสต์เฮาส์ โรงแรม เป็นต้น

การให้เช่าเครื่องจักรและอุปกรณ์ โดยไม่มีผู้ควบคุม การให้เช่าของใช้ส่วนบุคคล และของใช้ในครัวเรือน บริการด้านคอมพิวเตอร์ และกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ การให้คำปรึกษาแนะนำ ด้านฮาร์ดแวร์ ซอฟต์แวร์ ระบบประยุกต์ การวิเคราะห์ความต้องการและการใช้งาน งานประมวลผล จัดทำฐานข้อมูลโดยคอมพิวเตอร์ โดยมีค่าตอบแทนเป็นค่าธรรมเนียมหรือโดยทำสัญญาจ้าง แต่ไม่รวมการซื้อขายอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ (รายการนี้อยู่ในสาขาการค้าส่งค้าปลีก)

การบริการด้านธุรกิจอื่น ๆ ครอบคลุมถึง การจัดทำและตรวจสอบบัญชี กฎหมาย คำปรึกษาด้านสถาปนิกและวิศวกรรม การโฆษณา วิจัยตลาด สำรวจความคิดเห็นประชาชน การให้คำปรึกษาด้านธุรกิจการจัดการ ด้านภาษี และการบริการธุรกิจอื่น

12. การบริหารราชการแผ่นดิน การป้องกันประเทศ และการประกันสังคมภาคบังคับ

อุตสาหกรรมในหมวดนี้ รวมการบริหารราชการด้านการกำกับดูแลนโยบายเศรษฐกิจ สังคม และชุมชน การจัดหาการบริการและให้ความช่วยเหลือด้านต่างประเทศ การป้องกันประเทศ หน่วยงานซึ่งดำเนินงานเกี่ยวกับการรักษาระเบียบและความปลอดภัยของประชาชน และการประกันสังคมภาคบังคับ

การผลิตในสาขานี้ หมายรวมถึง อุตสาหกรรมที่ประกอบด้วย การบริหารราชการ เช่น การบริหารราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น ทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การบริการชุมชน การป้องกันประเทศ และการประกันสังคมภาคบังคับ ประกอบด้วย องค์กรและสถาบันต่าง ๆ ในภาคราชการ อันได้แก่ กระทรวง ทบวง กรม กอง หน่วยงานอิสระ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

กิจกรรมที่องค์กรและสถาบันของรัฐบาลดำเนินการ คือ ด้านภาษีอากร การรักษาระเบียบและความปลอดภัยของประชาชน การออกกฎหมายข้อบังคับ การจดทะเบียนธุรกิจ การเก็บรวบรวมข้อมูลสถิติ การวิเคราะห์ข้อมูลสถิติ การวางแผนนโยบายทางเศรษฐกิจ และทางสังคม การประกันสังคมภาคบังคับ ยกเว้น กิจกรรมอื่น ๆ ที่ดำเนินการโดยหน่วยงานของรัฐบาล เช่น การผลิตสินค้า การไฟฟ้า ประปา การค้า การขนส่งคมนาคม การบริหารทางการศึกษา การสาธารณสุข ห้องสมุด หอจดหมายเหตุ และพิพิธภัณฑ์ กิจกรรมเหล่านี้ให้แยกไปอยู่ในสาขาการผลิตอื่น ๆ ที่ตรงตามชนิดของกิจกรรมนั้น ๆ และไม่รวมการดำเนินงานของหน่วยงานเอกชนที่รัฐบาลถือหุ้น

13. การศึกษา

ในหมวดนี้รวมสถาบันการศึกษาทุกประเภทและทุกชั้นการศึกษา สถาบันประเภทที่มีอาคารเรียนโดยเฉพาะ และสถาบันที่ให้การศึกษาแบบหน่วยเคลื่อนที่ ทั้งที่มีหลักสูตรระยะสั้นและระยะยาว

ประกอบด้วยการศึกษาทุกประเภททั้งในภาครัฐและภาคเอกชน ซึ่งจัดการศึกษาโดยสถาบันการศึกษา การจ้างครูเอกชนสอนพิเศษ เป็นการศึกษาเต็มเวลานอกเวลา หรือหลักสูตรเร่งรัด การศึกษาภาคกลางวันหรือภาคค่ำในระดับ หรือวิชาชีพต่าง ๆ รวมถึงการศึกษาในระบบโรงเรียน โดยเป็นระบบการศึกษาที่เป็นขั้นตอนสำหรับเด็กและเยาวชนจากระดับก่อนประถมศึกษาจนถึงระดับมหาวิทยาลัย การวิเคราะห์ประเภทการศึกษาจะใช้ระดับการศึกษาเป็นพื้นฐาน

ยกเว้น การศึกษาที่เกี่ยวข้องกับนันทนาการ เช่น การศึกษาการเล่นไพ่บริดจ์ หรือการเล่นกอล์ฟ ได้จัดไว้ในประเภทการกีฬาและนันทนาการอื่น ๆ

การศึกษา ครอบคลุมการศึกษาในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับอนุบาล ประถม มัธยม อาชีวศึกษา มหาวิทยาลัย การศึกษาผู้ใหญ่ การสอนวิชาชีพ ทั้งในส่วนที่เป็นของรัฐบาล และที่เป็นของภาคเอกชน

14. การบริการด้านสุขภาพและงานสังคมสงเคราะห์

ในหมวดนี้รวมการบริการทางสังคมและบริการชุมชนที่เกี่ยวข้องกันกับการบริการด้านสุขภาพ และงานด้านสังคมสงเคราะห์ เช่น บริการอนามัย โรงพยาบาล องค์กรหรือหน่วยงานที่ให้การสงเคราะห์ในรูปแบบสวัสดิการต่าง ๆ

บริการด้านสุขภาพ หมายถึง อุตสาหกรรมในการดำเนินกิจการหลักเกี่ยวกับการให้บริการป้องกันและการรักษาทางการแพทย์ ทันตกรรมและอนามัยอื่น ๆ ทั้งนี้รวมถึง โรงพยาบาล สถานพักฟื้น สถานพยาบาล สำนักงานทางการแพทย์และศัลยกรรม และสถาบันที่คล้ายคลึงกัน

บริการด้านสังคมสงเคราะห์ หมายถึง อุตสาหกรรมในการดำเนินกิจการหลักเกี่ยวกับการให้บริการด้านสังคมสงเคราะห์ทั้งแบบให้ที่พักและไม่ให้ที่พัก ซึ่งอาจดำเนินการโดยหน่วยงานของรัฐหรือองค์กรเอกชน เช่น สถานรับเลี้ยงเด็กกำพร้า สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน สถานสงเคราะห์คนชรา และองค์กรการกุศลอื่น ๆ

ขอบเขตของการบริการด้านสุขภาพและงานสังคมสงเคราะห์รวมถึง การบริการที่ดำเนินการโดยหน่วยงานของรัฐบาล หน่วยงานเอกชน และหน่วยงานไม่แสวงหากำไร

15. การบริการชุมชน สังคม และส่วนบุคคลอื่น ๆ

ในหมวดนี้รวมบริการสุขภาพและบริการที่คล้ายคลึงกัน บริการสังคมและชุมชนที่เกี่ยวข้องกัน กิจกรรมนันทนาการ วัฒนธรรม และการกีฬา เช่น บริการด้านการผลิตและจำหน่ายภาพยนตร์ การฉายภาพยนตร์ การบริการด้านวิทยุและโทรทัศน์ และการบันเทิงอื่น ๆ (สนามมวย สถานที่พักผ่อนหย่อนใจ สวนอุทยานแห่งชาติ) ห้องสมุด หอจดหมายเหตุ พิพิธภัณฑ์ สวนสัตว์ และบริการด้านกีฬา กิจกรรมด้านบริการอื่น ๆ เช่น บริการซักรีด ตัดผมและเสริมสวย อาบ อบ นวด และกิจกรรมบริการส่วนบุคคลอื่น ๆ

16. ลูกจ้างในครัวเรือนส่วนบุคคล

อุตสาหกรรมในหมวดย่อยนี้ อาทิ บุคคลที่เข้ามารับจ้างทำงานทุกประเภทในครัวเรือนส่วนบุคคล เช่น คนรับใช้ หัวหน้าผู้รับใช้ ผู้ประกอบอาหาร บริกร คนซักผ้าเช็ดผ้า คนทำสวน คนเฝ้าประตู คนขับรถ ผู้ดูแลรักษาบ้านเรือน คนเลี้ยงเด็กและครูสอนพิเศษ เลขานุการ ฯลฯ

ยกเว้น หน่วยงานอิสระ (รวมทั้งส่วนบุคคล) ซึ่งจัดการบริการให้แก่ครัวเรือนนั้น ให้จัดประเภทตามกิจกรรมหลักของการดำเนินงานของประเภทนั้น

18. องค์กรระหว่างประเทศ

อุตสาหกรรมในหมวดย่อยนี้ ได้แก่ กิจกรรมขององค์กรระหว่างประเทศ เช่น องค์กรสหประชาชาติ และองค์กรในแต่ละสาขา องค์กรภูมิภาค ฯลฯ สภามন্ত্রীเพื่อช่วยเหลือทางเศรษฐกิจอย่างเท่าเทียม ประชาคมยุโรป องค์กรความร่วมมือด้านเศรษฐกิจและการพัฒนา คณะมนตรีความร่วมมือทางศุลกากร องค์กรประเทศผู้ผลิตและส่งออกน้ำมัน กองทุนการเงินระหว่างประเทศ ธนาคารโลก ฯลฯ

ยกเว้น การบริหารและการดำเนินการของคณะทูตและคณะกงสุลที่อยู่ประจำในต่างประเทศ หรือที่สำนักงานขององค์กรระหว่างประเทศ

3. ความรู้และทฤษฎีเกี่ยวกับการตัดสินใจเลือกอาชีพ

3.1 ความหมายของการตัดสินใจ

คำว่า “ตัดสินใจ” ตามความหมายของพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 บัญญัติไว้ว่า “ตัดสินใจ เป็นคำกริยา หมายถึง ตกลงใจ” ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า การตัดสินใจเป็นการตกลงใจของบุคคลในเรื่องต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องส่วนตัว หรือประโยชน์ส่วนรวม

และยังมีนักวิชาการด้านการบริหาร ได้ให้ความหมายของคำว่า การตัดสินใจ มากมายหลายความหมายเช่น **William J. Gore** และ **J.W. Dyson** ได้ให้ความหมายของการตัดสินใจว่า หมายถึง การตัดสินใจเลือกทางเลือกใดทางเลือกหนึ่ง จากทางเลือกซึ่งมีอยู่หลายทาง เป็นแนวทางในการปฏิบัติไปสู่เป้าหมายที่วางไว้ ส่วน **Herbert Simon** การตัดสินใจคือ กระบวนการที่ประกอบด้วยหลัก 3 ประการคือ

1. การหาโอกาสที่จะตัดสินใจ
2. การหาหนทางเลือกที่พอจะเป็นไปได้
3. และเลือกทางเลือกจากทางเลือกต่าง ๆ ที่มีอยู่

การตัดสินใจ (Decision Making) หมายถึง กระบวนการเลือกทางเลือกใดทางเลือกหนึ่ง จากหลาย ๆ ทางเลือกที่ได้พิจารณาหรือประเมินอย่างดีแล้วว่าเป็นทางให้บรรลุวัตถุประสงค์ และ เป้าหมายขององค์กร การตัดสินใจเป็นสิ่งสำคัญและเกี่ยวข้องกับหน้าที่การบริหารหรือการจัดการ เกือบทุกขั้นตอน ไม่ว่าจะเป็นการวางแผน การจัดองค์กร การจัดคนเข้าทำงาน การประสานงาน และการควบคุม การตัดสินใจได้มีการศึกษามานาน (มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา, ออนไลน์, 2551)

กมล สุรินทรรณ (2545: 10) การตัดสินใจ หมายถึง กระบวนการคิดอย่างมีเหตุผล เพื่อ ศึกษาปัญหา และเกณฑ์ในการประเมินทางเลือกที่สามารถแก้ไขปัญหา จึงจะส่งผลในการทำงาน ในองค์กรดำเนินไปด้วยดี และบรรลุเป้าหมายที่ตั้งเอาไว้อย่างถูกต้อง

ตามความหมายต่าง ๆ ที่นำเสนอมานี้ อาจสรุปได้ว่า การตัดสินใจเป็นกระบวนการที่บุคคล หรือกลุ่มบุคคลใดก็ตาม ได้มีการศึกษาหาความรู้ และประเมินข้อมูลที่ได้รวบรวมมา โดยใช้เหตุผล ในการเลือกทางเลือกที่ดีที่สุด จากหลาย ๆ ทางเลือก เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่บุคคลหรือกลุ่ม บุคคลนั้นต้องการ

3.2 ทฤษฎีเกี่ยวกับการตัดสินใจเลือกอาชีพ

โดยส่วนใหญ่ทฤษฎีเกี่ยวกับการตัดสินใจเลือกอาชีพจะแสดงถึงกระบวนการตัดสินใจใน การเลือกอาชีพ เพื่อแสดงให้เห็นถึงความเป็นไปได้ในทางเลือกที่จะตัดสินใจเลือกอาชีพในอนาคต ที่เหมาะสมกับตนเอง การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับทฤษฎีการตัดสินใจ เลือกอาชีพ ซึ่งสามารถอธิบายได้ด้วยทฤษฎีต่อไปนี้

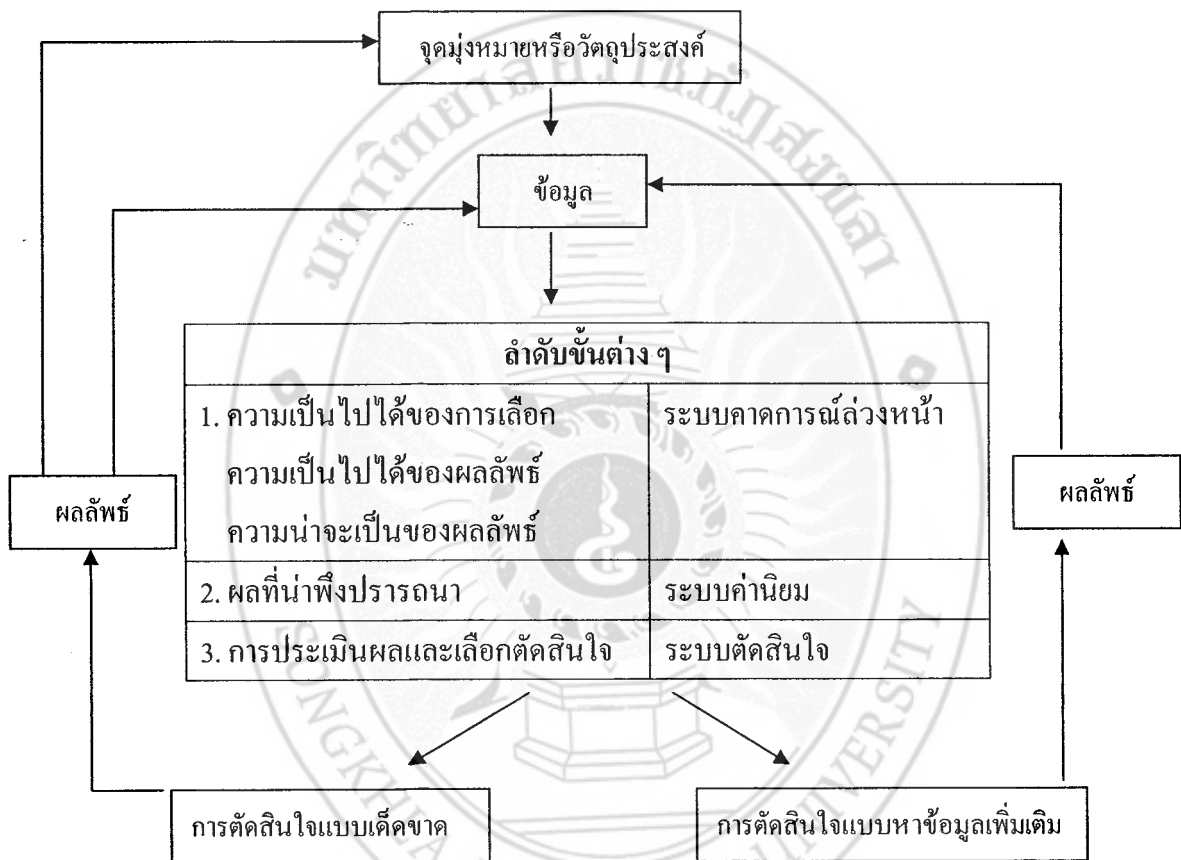
3.2.1 ทฤษฎีการตัดสินใจของเลอเกต

ทฤษฎีการตัดสินใจของเลอเกต (อ้างอิงใน กนกวรรณ นวลันดา, 2547: 36-37) เป็น ทฤษฎีที่แสดงถึงกระบวนการตัดสินใจเลือกอาชีพ โดยวงจรในกระบวนการ (ภาพ 3) จะเริ่มต้นที่ จุดมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์ของแต่ละบุคคล และเมื่อบุคคลนั้นจะตัดสินใจเขาก็จะหาข้อมูลเพื่อใช้ ประกอบการตัดสินใจ เมื่อได้ข้อมูลประกอบการตัดสินใจมาเพียงพอแล้วก็จะประเมินทางเลือก โดยใช้ระบบคาดการณ์ล่วงหน้า

ขั้นถัดไป เป็นระบบค่านิยมของบุคคล ซึ่งหมายถึง ความพึงพอใจที่บุคคลมีต่อผลที่คิดว่าจะ เกิดในแต่ละตัวเลือก เช่น สมมติว่า เขากำลังตัดสินใจว่าจะเรียนทางศิลปะหรือเป็นวิศวกร เขา

อาจจะต้องมาพิจารณาเองว่า หากเรียนศิลปะ เขาจะมีความพึงพอใจระดับใด เมื่อเปรียบเทียบกับ การเรียนทางวิศวกรรมศาสตร์ เป็นต้น (อ้างอิงใน สมศักดิ์ศรี ชราศรี, 2548: 30)

ขั้นสุดท้าย เป็นการประเมินผลและการเลือกตัดสินใจ ซึ่งเป็นการตัดสินใจโดยใช้ผลลัพธ์ที่เหมาะสมกับจุดมุ่งหมายและข้อมูล หรือเป็นการตัดสินใจเพื่อเป็นการวางแผนสำรวจเพื่อให้ได้ข้อมูลใหม่ เพื่อการตัดสินใจครั้งต่อไป

ภาพ 3 กระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ
ที่มา : อ้างอิงใน กนกวรรณ นวลนันทา (2547, หน้า 29)

ภาพ 3 แสดงถึงกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ และยังแสดงถึงการตัดสินใจได้ใหม่อีกครั้ง เมื่อมีข้อมูลเพิ่มเติม กล่าวคือ การตัดสินใจในแต่ละครั้ง แม้ว่าบุคคลนั้นจะทำการตัดสินใจไปแล้ว แต่ก็สามารถตัดสินใจใหม่ได้อีกครั้ง หากมีการรวบรวมข้อมูลใหม่ที่จะนำไปสู่

ผลลัพธ์ใหม่ที่ดีกว่าเดิม การตัดสินใจจะเรียกว่าเป็นขั้นสุดท้ายได้ ก็ต่อเมื่อการตัดสินใจนั้นนำไปสู่เป้าหมายที่บุคคลนั้นตั้งไว้

3.2.2 ทฤษฎีการตัดสินใจเลือกอาชีพของครัมโบล์

ครัมโบล์ (อ้างอิงใน สมศักดิ์ศรี ชราศรี, 2548: 30) เป็นนักจิตวิทยาในกลุ่มการเรียนรู้ทางสังคม โดยครัมโบล์มีความเชื่อว่า กระบวนการเลือกอาชีพ ประกอบด้วยตัวแปร 4 ชนิด คือ

1. สายพันธุกรรมของบุคคลและความสามารถพิเศษ (Genetic Endowment and Special Abilities) หมายถึง คุณลักษณะทางพันธุกรรมที่บุคคลได้รับจากบิดา มารดา เช่น สติปัญญา ความฉลาด เป็นต้น

2. เงื่อนไขทางสิ่งแวดล้อมและเหตุการณ์ต่าง ๆ ในชีวิต (Environment Conditions and Events) เงื่อนไขทางสิ่งแวดล้อมตลอดจนเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับชีวิต จัดเป็นเรื่องที่บุคคลไม่สามารถทำอะไรได้ และจะมีอิทธิพลกับชีวิต รวมไปถึงการเลือกอาชีพของบุคคลอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เช่น นักเรียนบางคนใฝ่ฝันอยากเป็นวิศวกร แต่อาจจะขาดโอกาสทางการศึกษา เขาจึงไม่สามารถทำตามความฝันของเขาได้ เช่น เกิดอุบัติเหตุรถชนจนพิการแขนด้วน จึงไม่สามารถเป็นวิศวกรอย่างที่ใฝ่ฝันได้ หรือการขาดสนับสนุนทางการเงิน เช่น บิดามารดามีฐานะยากจน ไม่สามารถส่งให้เรียนในสาขาวิศวกรรมศาสตร์ได้ เป็นต้น

3. ประสบการณ์การเรียนรู้ (Learning Experience) ประสบการณ์การเรียนรู้ของบุคคลเป็นการเรียนรู้โดยทางอ้อม หรืออาจจะเรียกว่าเป็นการเรียนรู้ผ่านการเชื่อมโยง ซึ่งสามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภท

3.1 ประสบการณ์การเรียนรู้โดยผ่านมาถึงบุคคล (Instrument Learning Experiences) เป็นการเรียนรู้ที่บุคคลอาจจะเรียนรู้โดยการสังเกตปฏิกริยาจากผู้อื่น หรือเป็นการสังเกตจากผลที่เกิดขึ้นจากการได้แรงเสริมทั้งทางบวกและทางลบ โดยที่ผู้สังเกตอาจจะไม่ได้ผ่านประสบการณ์ตรง แต่ก็ถือว่าเป็นการเรียนรู้ และยังส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกอาชีพได้ เช่น นักเรียนคนหนึ่งมีพี่ชายเรียนแพทย์ ซึ่งนักเรียนคนนั้นสังเกตว่าพี่ชายตัวเองเรียนหนักมาก ไม่ค่อยมีเวลาพักผ่อน ดังนั้น นักเรียนคนนั้นอาจจะสรุปได้ว่า การเรียนแพทย์ไม่ใช่จะต้องเรียนเก่งอย่างเดียวเท่านั้น แต่ต้องอาศัยความอดทนและความเสียสละด้วย จึงอาจจะส่งผลให้นักเรียนคนนั้น ไม่อยากเรียนแพทย์ก็ได้

3.2 การเรียนรู้โดยกระบวนการเชื่อมโยง (Associative Learning Experiences) เป็นปฏิกริยาโต้ตอบของบุคคลทั้งทางบวกและทางลบต่อเหตุการณ์หรือสถานการณ์ที่บุคคลรู้สึกเป็นกลางในช่วงแรก อาจจะเป็นความรู้สึกที่มีต่อคน หรืออาชีพใดอาชีพหนึ่งที่เขาเห็นว่า

มีการเชื่อมโยงในทางบวกและทางลบเกิดขึ้นบ่อย ๆ ทำให้เขารู้สึกบวกหรือลบตามการเชื่อมโยงนั้น เช่น เราดูละครโทรทัศน์ แล้วเห็นว่าอาชีพตำรวจในละครมักจะสะท้อนให้เห็นว่า อาชีพนี้เงินเดือนน้อย แต่ต้องทำงานหนักและเสี่ยงอันตราย เมื่อรับรู้จากสื่อโทรทัศน์บ่อย ๆ ทำให้เราเกิดทัศนคติไม่ดีกับอาชีพตำรวจ แม้ว่าเราจะไม่ได้สัมผัสโดยตรงหรือทราบชีวิตจริงของอาชีพตำรวจเลย

4. ความสามารถหรือทักษะที่จะใช้ในการประกอบอาชีพ (Tasks Approach Skill) เป็นทักษะที่จำเป็นต้องพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น เช่น การแก้ปัญหา นิสัยการทำงาน ปฏิบัติทางอารมณ์ และความคิด เป็นต้น

จากทฤษฎีการตัดสินใจเลือกอาชีพของครัมโบล์ พบว่าการตัดสินใจเลือกอาชีพเป็นปัจจัยที่เกิดจากภายในตัวบุคคลนั้นทั้งสิ้น เช่น การเลือกอาชีพเกิดจากกรรมพันธุ์ หรืออาจจะเลือกอาชีพจากการเรียนรู้จากบุคคลอื่น หรือสื่อที่เกิดขึ้นรอบ ๆ ตัวของบุคคลนั้น ซึ่งแต่ละปัจจัยการเลือกอาชีพของครัมโบล์ล้วนเป็นปัจจัยส่วนบุคคลทั้งสิ้น

3.2.3 ทฤษฎีการเลือกอาชีพของกินซ์เบิร์ก

กินซ์เบิร์ก (อ้างอิงใน วัชรภรณ์ พรหมรัศย์, 2548: 14-15; สมศักดิ์ศรี ชราศรี, 2548: 31-32) ได้ศึกษาเรื่องการตัดสินใจเลือกอาชีพ โดยกินซ์เบิร์กได้แบ่งช่วงการตัดสินใจเลือกอาชีพเป็น 3 ระยะ ดังนี้

1. ระยะคิดฝัน (Fantasy Period) อยู่ในช่วงเด็กที่มีอายุตั้งแต่ 1-10 ปี ซึ่งเด็กในระยะนี้เริ่มคิดถึงทางเลือกอาชีพโดยการสร้างจินตนาการว่าตัวเองโตขึ้นจะประกอบอาชีพอะไร ซึ่งเป็นความเพื่อฝันตามความต้องการของตนเองเพียงฝ่ายเดียว โดยเด็กยังไม่สามารถประเมินขีดความสามารถของตน และไม่ได้คำนึงถึงโอกาสที่จะเป็นไปได้ ระยะนี้จะเป็นการเลือกอาชีพที่ได้รับอิทธิพลจากประสบการณ์และสิ่งแวดล้อม

2. ระยะทดลองทำงาน (Tentative Period) อยู่ในช่วงอายุ 11-17 ปี เป็นระยะที่เด็กเริ่มรู้สึกและยอมรับว่ากิจกรรมบางอย่างเขาชอบที่จะทำและทำได้ดีกว่ากิจกรรมอื่น เป็นช่วงเวลาที่เริ่มตระหนักถึงความต้องการในการตัดสินใจเลือกอาชีพในอนาคตและการพิจารณาเลือกอาชีพ ในระยะนี้จะเป็นการเลือกโดยคำนึงถึงองค์ประกอบในด้านความสนใจ ความสามารถ และค่านิยมของตนเองผสมผสานกัน โดยคำนึงถึงความพอใจในอนาคตมากกว่าในปัจจุบัน และไม่คำนึงถึงสภาพความเป็นจริงขององค์ประกอบอื่น ๆ ที่จำเป็นและข้อจำกัดต่าง ๆ ในอาชีพนั้น ๆ

3. ระยะเลือกที่สมจริง (Realistic Period) เป็นระยะของความเป็นจริง นับตั้งแต่ช่วงอายุ 17 ปีขึ้นไป จนถึงวัยผู้ใหญ่ ระยะนี้เป็นระยะแสวงหาข้อเท็จจริงจากอาชีพต่าง ๆ อันเป็น

ประโยชน์ต่อการตัดสินใจเลือกอาชีพ ระเบียบนี้ไม่ใช่การเพื่อฝันอีกต่อไป โดยการตัดสินใจเลือกอาชีพในระเบียบนี้ บุคคลจะพิจารณาการเลือกอาชีพตามสภาพความเป็นจริง ทั้งในด้านตนเองและข้อจำกัดต่าง ๆ

ดังนั้น ทฤษฎีการเลือกอาชีพของกินซ์เบิร์ก จึงเป็นทฤษฎีที่อธิบายถึงการตัดสินใจเลือกอาชีพที่เป็นไปตามช่วงอายุหรือช่วงชีวิตของแต่ละคน โดยการเลือกอาชีพของบุคคลจะคำนึงถึงอาชีพที่สามารถตอบสนองความต้องการ ความสามารถ ความสนใจ และค่านิยมของตนเองให้ได้มากที่สุด อีกทั้งยังมีการพิจารณาข้อจำกัดต่าง ๆ ในอาชีพตามสภาพความเป็นจริงของงานอีกด้วย

จากแนวคิดของกินซ์เบิร์ก ทำให้พบว่างานวิจัยฉบับนี้กำลังศึกษานักศึกษาบุคคลที่อยู่ในระยะที่ 3 คือระยะเลือกที่สมจริง หมายถึง กลุ่มคนเหล่านี้จะเลือกอาชีพจากข้อเท็จจริงที่จะเป็นประโยชน์ต่ออาชีพในอนาคต และการตัดสินใจเลือกอาชีพของคนกลุ่มนี้ก็มีใช้การตัดสินใจเพียงครั้งเดียว แต่เป็นการตัดสินใจหลายครั้ง เพื่อให้เหมาะสมกับความรู้ความสามารถ ตลอดจนค่านิยมของบุคคลนั้น

3.2.4 ทฤษฎีการเลือกอาชีพของบโลว์

บโลว์ (อ้างอิงใน สมศักดิ์ศรี ชราศรี, 2548: 33-34) เป็นนักสังคมวิทยาที่เชื่อว่า สาเหตุของการเลือกอาชีพนั้นมาจากผลของสถานการณ์สิ่งแวดล้อม และจากตัวบุคคลนั้น โดยตัวแปรจากสิ่งแวดล้อม หมายถึง ตำแหน่งงานที่ว่างในช่วงเวลาหนึ่ง ๆ ขนาดของกลุ่มอาชีพ จำนวนคนเข้าออกงาน ความรู้ความชำนาญที่จะต้องมีในแต่ละงาน นอกจากนี้ก็ยังมีคุณลักษณะพิเศษ เช่น ลักษณะทางบุคลิกภาพที่จะได้รับจากงานนั้น ตัวอย่างเช่น เงินเดือน สวัสดิการ ความก้าวหน้า ซึ่งเป็นคุณลักษณะพิเศษของแต่ละอาชีพที่แตกต่างกันไป โดยข้อมูลเหล่านี้จัดเป็นข้อมูลจากตัวแปรทางสังคมและสิ่งแวดล้อม ที่มีผลอย่างยิ่งต่อการเลือกอาชีพของบุคคลนั้น

บโลว์ยังกล่าวอีกว่า การตัดสินใจเลือกอาชีพนั้นไม่ใช่เกิดขึ้น และสิ้นสุดลงในวันใดวันหนึ่ง หรือจุดใดจุดหนึ่งเพียงครั้งเดียวในชีวิต หากแต่จะเกิดและเปลี่ยนแปลงตลอดชั่วชีวิตการทำงานของคน เพราะเราจะมีกรรับข้อมูลใหม่ ๆ อยู่เสมอ รวมทั้งสังคมและสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป เช่น บางเวลาอาชีพบางชนิดอาจจะเป็นที่ต้องการมาก แต่เมื่อช่วงเวลานั้นผ่านพ้นไปแล้ว อาจเกิดความอึดตัว ทำให้เกิดการจำกัดในการเข้าสู่อาชีพนั้นได้

3.2.5 ทฤษฎีการเลือกอาชีพของโรว์

โรว์ (อ้างอิงใน วัชรภรณ์ พรหมรัศย์, 2548: 19-20) เน้นหลักการในการเลือกอาชีพ คือ บุคคลจะเลือกอาชีพที่เหมาะสมกับบุคลิกภาพ และสนองความต้องการของตน รวมไปถึงอิทธิพล

จากการอบรมเลี้ยงดูจากบิดามารดา และเด็กในระยะแรกของชีวิตมีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพ เช่นกัน

สรุปหลักการสำคัญของทฤษฎีการเลือกอาชีพของโรว์

1. การเลือกอาชีพของบุคคลถูกกำหนดโดยการอบรมเลี้ยงดูในระยะแรกของชีวิต
2. ทักษะคิดพื้นฐานของบิดามารดาที่มีต่อเด็ก มีผลต่อโครงสร้างและแบบแผนของความต้องการของเด็กจากการสนองความต้องการขั้นพื้นฐานตามลำดับขั้นของเด็กมากกว่าเทคนิควิธีในการเลี้ยงดู
3. การได้รับการตอบสนองความต้องการพื้นฐานดังกล่าว มีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพ
4. ระบบความต้องการและความเข้มแข็งของความต้องการของบุคคลที่ผลักดันให้บุคคลเลือกอาชีพใดอาชีพหนึ่ง มีเป้าหมายในอาชีพใดอาชีพหนึ่ง โดยเฉพาะ
5. สัมพันธภาพจากการอบรมเลี้ยงดู กำหนดการเลือกอาชีพหนึ่งในสองประเภทคืออาชีพที่ติดต่อกับเกี่ยวข้องกับบุคคล และอาชีพที่ทำงานเกี่ยวข้องกับวัตถุ
6. ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมเลือกอาชีพของบุคคลประกอบด้วยปัจจัยซึ่งบุคคลควบคุมไม่ได้ ได้แก่ สภาพเศรษฐกิจโดยทั่วไป ภูมิหลังทางครอบครัว และการเปลี่ยนแปลงปัจจัย ซึ่งบุคคลอาจควบคุมได้หรือควบคุมไม่ได้ ได้แก่ สถานภาพการสมรส ปัจจัยซึ่งมีส่วนในการเลือกอาชีพทั่วไป ได้แก่ เพศ และปัจจัยที่กำหนดลักษณะเฉพาะตัวของบุคคล ได้แก่ ลักษณะทางร่างกาย สติปัญญา แบบแผนของพฤติกรรม บุคลิกภาพความสนใจ ค่านิยม การเรียนรู้ และทักษะพิเศษ

ดังนั้น อาจสรุปได้ว่า ทฤษฎีของโรว์ ให้ความสำคัญกับการอบรมเลี้ยงดู สัมพันธภาพของบิดามารดา รวมไปถึงพื้นฐานทัศนคติทางครอบครัว ซึ่งปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนแต่มีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพของแต่ละบุคคลในอนาคต

จากทฤษฎีเกี่ยวกับการตัดสินใจเลือกอาชีพที่กล่าวมาข้างต้นอาจจะสรุปได้ว่า การตัดสินใจเป็นสิ่งจำเป็นมากในการเลือกอาชีพ ซึ่งนักศึกษาคงต้องอาศัยกระบวนการตัดสินใจอย่างมีระบบและมีเหตุผล ประกอบกับความรู้ที่ได้ศึกษามา เพื่อเป็นทางเลือกในการที่จะใช้ประกอบการ

ตัดสินใจเลือกอาชีพที่ตนปรารถนาในอนาคต ซึ่งผลของกระบวนการตัดสินใจจะมีความสมเหตุสมผลหรือไม่นั้น ขึ้นอยู่กับข้อมูล 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ได้มาจากข้อมูลที่บุคคลนั้นมีอยู่ภายในตัวเอง เช่น ทักษะคติ ความเชื่อ ตลอดจนค่านิยมต่าง ๆ ที่บุคคลนั้นมี โดยมากมักจะได้มาจากครอบครัว และส่วนที่ 2 คือ ข้อมูลที่ได้มาจากการรวบรวมสิ่งที่อยู่รอบ ๆ ตัวของบุคคลนั้น เช่น ข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ เกี่ยวกับการเลือกอาชีพนั้น ได้แก่ เรื่องของเงินเดือน สวัสดิการ ความก้าวหน้าในอาชีพการงาน เป็นต้น ดังนั้น เมื่อบุคคลนั้นนำข้อมูลที่ได้มาจากทั้ง 2 แหล่ง นำมาผ่านกระบวนการตัดสินใจก็จะทำให้ได้ทางเลือกที่เหมาะสมกับการตัดสินใจเลือกอาชีพในอนาคต

4. ความหมายของการจูงใจและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

4.1 ความหมายของการจูงใจ

การจูงใจเป็นกระบวนการที่ทำให้มนุษย์แสดงพฤติกรรมเพื่อบังคับไปสู่เป้าหมายตามที่ตนเองต้องการ หลายคนกล่าวว่า การจูงใจจะเกิดผลสำเร็จหรือไม่ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ หรืออาจจะกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่า ในสถานการณ์เดียวกันแต่คนอาจจะมีแรงจูงใจไม่เหมือนกัน ซึ่งหลาย ๆ คนอาจสงสัยว่าการจูงใจนั้นสามารถจูงใจด้วยวัตถุอย่างเดียวหรือสามารถจูงใจทางจิตใจได้ด้วย ดังนั้น เราต้องศึกษาความหมายของคำว่า การจูงใจ เพื่อจะได้ทำความเข้าใจเกี่ยวกับการจูงใจได้มากขึ้น โดยนักวิชาการหลายท่านได้ให้คำจำกัดความของการจูงใจและแรงจูงใจไว้ต่าง ๆ ดังนี้

ศิริวรรณ เสรีรัตน์ (2545: 256) การจูงใจ หมายถึง อิทธิพลภายในของบุคคลซึ่งเกี่ยวข้องกับระดับการกำหนดทิศทางและการใช้ความพยายามในการทำงานอย่างต่อเนื่อง การจูงใจจึงเป็นสิ่งเร้าทำให้บุคคลเกิดความคิดริเริ่ม ควบคุม รักษาพฤติกรรม และการกระทำ ซึ่งเป็นสภาพภายในเป็นสาเหตุให้บุคคลมีพฤติกรรมที่ทำให้เกิดความเชื่อมั่นว่าจะสามารถบรรลุเป้าหมายบางประการได้

เสนาะ ดิยาวี (2546: 208) กล่าวว่า การจูงใจ คือ ความเต็มใจที่จะทุ่มเทความพยายามอย่างเต็มที่ในงานขององค์การบรรลุเป้าหมาย โดยมีเงื่อนไขว่า การทุ่มเทนั้นเพื่อสนองความต้องการของคนคนนั้น แต่ในอีกความหมาย การจูงใจเป็นพลังที่กระตุ้นพฤติกรรม กำหนดทิศทางของพฤติกรรมและมีลักษณะเป็นความมุ่งมั่นอย่างไม่ลดละไปยังเป้าหมายหรือสิ่งจูงใจนั้น

อนิวัช แก้วจันทง (2550: 206) การจูงใจเป็นการสร้างแรงขับหรือแรงผลักดันเพื่อกระตุ้นหรือชักจูงให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลเกิดความมุ่งมั่นที่จะปฏิบัติงานทั้งในหน้าที่และความรับผิดชอบ หรือ ไม่ไข่หน้าและความรับผิดชอบให้เป็นผลสำเร็จ

จากแนวคิดของนักวิชาการข้างต้น สรุปได้ว่า การจูงใจเป็นการกระตุ้นที่ทำให้บุคคลนั้นพยายามกระทำการบางอย่าง ทั้งที่เป็นหน้าที่และไม่ใชหน้าที่เพื่อจะได้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตนเองปรารถนา ดังนั้น แรงจูงใจของแต่ละบุคคลจะแตกต่างกันไปตามสิ่งที่บุคคลนั้นปรารถนา ซึ่งอาจจะเป็นเงิน วัตถุ สิ่งของ หรือแม้กระทั่งสิ่งที่จับต้องไม่ได้ เช่น การให้คำชมเชย เป็นต้น และบุคคลนั้นจะกระทำการนั้น ๆ อย่างต่อเนื่องจนกว่าจะได้รับการตอบสนองความต้องการหรือได้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่บุคคลนั้นต้องการ

4.2 ทฤษฎีเกี่ยวกับการจูงใจ

4.2.1 ทฤษฎีความต้องการพื้นฐานของมาสโลว์ (Maslow's Hierarchy of Needs)

มาสโลว์ (อัจฉรา หอมจรรยา, 2545: 13-14) ผู้ก่อตั้งทฤษฎีเกี่ยวกับการจูงใจ ซึ่งเป็นที่รู้จักและยอมรับกันแพร่หลาย โดยมาสโลว์ได้จัดลำดับขั้นความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ออกเป็น 5 ขั้น มาสโลว์ได้อธิบายว่า เมื่อมนุษย์ได้รับการตอบสนองในความต้องการขั้นต่ำสุดแล้ว จึงมีความต้องการในขั้นต่อไป

ลำดับขั้นความต้องการตามทฤษฎีของมาสโลว์มี 5 ระดับ (พัชนี นนทศักดิ์ และคณะ, 2549: 246-247) คือ

1. ความต้องการทางร่างกายหรือทางด้านกายภาพ (Physiological Needs) เป็นความต้องการขั้นพื้นฐานอันดับแรกที่มีมนุษย์ทุกคนมีซึ่งได้แก่ ความต้องการเกี่ยวกับปัจจัย 4 ได้แก่ อาหาร น้ำ ที่อยู่อาศัย การพักผ่อน และอากาศสำหรับหายใจ และเมื่อคนเราได้รับการตอบสนองความต้องการด้านร่างกายแล้ว จึงมีความต้องการในลำดับขั้นที่สูงขึ้นถัดไป

2. ความต้องการความปลอดภัย (Safety Needs) ความต้องการนี้เป็นความต้องการที่มนุษย์ทุกคนต้องการความปลอดภัย โดยปราศจากการถูกคุกคามหรือทำร้ายในเชิงกายภาพและเศรษฐกิจ เช่น ความกลัวต่อการสูญเสียงาน และทรัพย์สินต่าง ๆ

3. ความต้องการทางสังคม (Social Needs) เป็นความต้องการที่ได้มีส่วนร่วมปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นในสังคม ในฐานะที่ตนเองเป็นส่วนหนึ่งของสังคมนั้น ๆ และปรารถนาที่จะได้รับความรักและความอบอุ่น และความเป็นมิตรจากบุคคลอื่น เช่น การได้เป็นที่รักของเพื่อนร่วมงาน

4. ความต้องการที่จะได้รับการยอมรับจากคนในสังคม (Esteem Needs) ความต้องการในขั้นนี้คือ การมีเกียรติยศ ชื่อเสียง รวมถึงการได้รับการยกย่อง เชิดชู และเคารพนับถือจากบุคคลอื่น เช่น การได้รับการยกย่องจากเพื่อนร่วมงานว่าเป็นคนทำงานเก่ง

5. ความต้องการประจักษ์ตน (Self-Actualization Needs) หมายถึง การมีทุกอย่างครบครัน หรือการได้รับการตอบสนองในทุก ๆ ด้านจนไม่ต้องการถึงอื่นใดแล้ว ถือเป็นความสำเร็จในขั้นสูงสุดตามที่ตนเองตั้งความคาดหวังไว้

ทฤษฎีความต้องการพื้นฐานของมาสโลว์สามารถสรุปได้ว่าความต้องการในแต่ละขั้นเปรียบเสมือนขั้นบันได กล่าวคือ มนุษย์ต้องได้รับการตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานเป็นอันดับแรก และเมื่อความต้องการขั้นแรกได้รับการตอบสนองแล้ว จึงค่อยมีความต้องการขั้นถัดไปเรื่อย ๆ จนถึงความต้องการขั้นสุดท้าย ดังนั้น ผู้บริหารหากจะนำทฤษฎีความต้องการพื้นฐานของมาสโลว์ไปใช้จึงจำเป็นต้องจูงใจพนักงานด้วยความต้องการขั้นพื้นฐานก่อน หลังจากนั้นจึงค่อยจูงใจด้วยความต้องการขั้นถัดมา ถ้าผู้บริหารเข้าใจถึงการจูงใจตามทฤษฎีของมาสโลว์ได้อย่างถ่องแท้และนำไปใช้ได้ถูกต้อง จะทำให้พนักงานทำงานอย่างขยันขันแข็ง และทุ่มเททั้งกำลังกายและกำลังใจในการทำงานให้กับองค์กรอย่างเต็มที่

4.2.2 ทฤษฎีการจูงใจ ERG ของอัลเดอร์เฟอร์ (Alderfer's ERG Theory)

Clayton Alderfer (1972) เป็นผู้นำเอาแนวคิดของมาสโลว์ มาจัดกลุ่มและกำหนดใหม่ขึ้นเป็น 3 กลุ่ม (พัชณี นนทศักดิ์ และคณะ, 2549: 247) คือ

1. ความต้องการที่จะอยู่รอดในสังคม (Existence Needs- E) เป็นความต้องการพื้นฐาน รวมถึงการมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดี ซึ่งจะทำให้มนุษย์เกิดความพึงพอใจ เปรียบได้กับความ ต้องการทางร่างกายและความต้องการความปลอดภัยของมาสโลว์
2. ความต้องการทางด้านสัมพันธภาพ (Relatedness Needs - R) เป็นความพึงพอใจเมื่อได้มีส่วนร่วมและปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ๆ ในสังคม เปรียบได้กับความ ต้องการทางสังคมและความต้องการที่จะได้รับการยกย่องตามทฤษฎีของมาสโลว์
3. ความต้องการด้านการเจริญเติบโต (Growth Needs - G) เป็นความต้องการที่มีความต่อเนื่องในเชิงบวกของมนุษย์ ที่อยากจะทำให้ตนเองได้สิ่งที่ดีกว่า เช่น การได้ใช้ความคิดริเริ่มในการสร้างผลงานให้กับตนเอง ซึ่งเปรียบได้กับความ ต้องการประจักษ์ตนตามทฤษฎีของมาสโลว์

แม้ว่าทฤษฎีการจูงใจ ERG ของอัลเดอร์เฟอร์ จะเป็นการยุบทฤษฎีการจูงใจของมาสโลว์จาก 5 ขั้น เหลือ 3 ขั้น แต่ทั้ง 2 ทฤษฎีก็ยังมี ความแตกต่างกัน กล่าวคือ ตามทฤษฎีของมาสโลว์นั้น การจูงใจต้องเป็นไปตามลำดับขั้น แต่ทฤษฎีของอัลเดอร์เฟอร์นั้นไม่จำเป็นต้องจูง

ใจตามลำดับขั้น เนื่องจากว่าอัลเดอร์เฟอร์เชื่อว่า มนุษย์อาจจะมีความต้องการมากกว่า 1 ระดับก็เป็นได้ เช่น พนักงานอาจจะมีความต้องการเงินเดือนที่เพียงพอต่อการดำรงชีวิต (ความต้องการที่อยู่รอดในสังคม) ในขณะที่เดียวกันพนักงานคนนั้นก็ต้องการการเป็นที่ยอมรับ รักใคร่จากสังคม (ความต้องการทางด้านสัมพันธภาพ) พร้อมกันนั้นเขาก็ต้องการความก้าวหน้าในชีวิตการทำงานไปพร้อมกันก็ได้ (ความต้องการด้านการเจริญเติบโต) ซึ่งสอดคล้องตามทฤษฎีการจูงใจ ERG ของอัลเดอร์เฟอร์

4.2.3 ทฤษฎีการจูงใจของเฮิร์ซเบิร์ก

ทฤษฎีการจูงใจของเฮิร์ซเบิร์ก หรือเรียกอีกอย่างว่าทฤษฎีสองปัจจัย (Two-Factor Theory) (เนตร์พัฒนา ยาวีราข, 2550: 146; สาคร สุขศรีวงศ์, 2551: 168) หมายถึงความรู้สึกรู้สึกของพนักงานที่มีความพึงพอใจหรือไม่พึงพอใจในการทำงาน โดยทฤษฎีนี้อธิบายถึงปัจจัยที่ใช้ตอบสนองความต้องการ ซึ่งแบ่งได้เป็น 2 กลุ่ม คือ

1. ปัจจัยพื้นฐาน (Hygiene Factors) หมายถึง ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจหรือไม่พึงพอใจของพนักงาน ได้แก่ การจ่ายค่าตอบแทน สภาพการทำงาน ผู้บังคับบัญชาที่มีคุณภาพ นโยบายของบริษัท ตลอดจนสวัสดิการต่าง ๆ ที่จัดให้กับพนักงาน การกระตุ้นพนักงานด้วยปัจจัยพื้นฐานนี้สามารถกำจัดความไม่พึงพอใจของพนักงานได้เท่านั้น แต่ไม่สามารถสร้างแรงจูงใจในการทำงานให้กับพนักงานได้ เช่น การเพิ่มเงินเดือนหรือการเพิ่มค่าตอบแทน ไม่ได้หมายความว่า จะเป็นการกระตุ้นให้พนักงานทำงานให้ดีขึ้น หากจะกระตุ้นให้เกิดการจูงใจที่เกิดจากตัวงาน สามารถทำได้โดยการจูงใจโดยใช้ปัจจัยที่สอง
2. ปัจจัยจูงใจ (Motivators) หมายถึง ปัจจัยที่จะสามารถจูงใจให้พนักงานทำงาน และส่งผลให้ผลผลิตเพิ่มขึ้น ได้แก่ งานที่ท้าทาย ความรับผิดชอบในการทำงาน การได้รับการยอมรับ ความสำเร็จ และความเจริญก้าวหน้าในหน้าที่การงาน

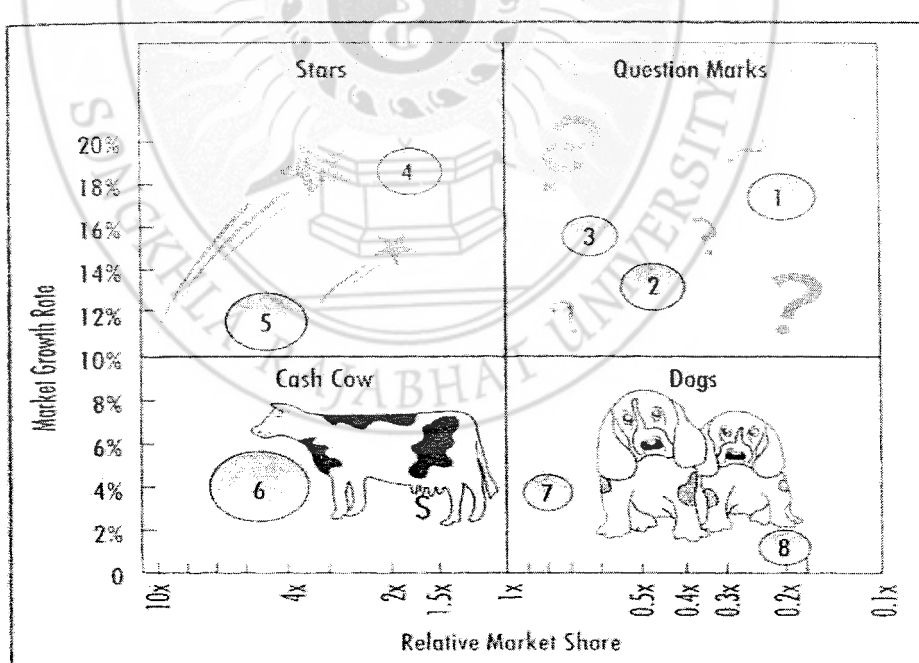
ทฤษฎีการจูงใจของเฮิร์ซเบิร์กมีลักษณะคล้ายกับทฤษฎีการจูงใจ ERG ของอัลเดอร์เฟอร์ กล่าวคือ

1. ปัจจัยพื้นฐานตามทฤษฎีการจูงใจของเฮิร์ซเบิร์กคล้ายคลึงกับความต้องการที่อยู่รอดในสังคม (Existence Needs- E) และความต้องการทางด้านสัมพันธภาพ (Relatedness Needs - R) ตามทฤษฎีการจูงใจ ERG ของอัลเดอร์เฟอร์
2. ปัจจัยจูงใจตามทฤษฎีการจูงใจของเฮิร์ซเบิร์กคล้ายคลึงกับความต้องการด้านการเจริญเติบโต (Growth Needs - G) ตามทฤษฎีการจูงใจ ERG ของอัลเดอร์เฟอร์

จากทฤษฎีแรงจูงใจข้างต้น ทำให้สรุปได้ว่า บุคคลแต่ละคนมีแรงจูงใจแตกต่าง ซึ่งมีทั้งการกระตุ้นด้วยวัตถุและที่ไม่ใช่วัตถุ หากบุคคลนั้นได้รับแรงจูงใจตามความปรารถนาที่ตนต้องการแล้ว บุคคลนั้นก็สมารถกระทำทุกอย่างได้อย่างเต็มที่และเต็มใจ หรืออาจกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่า คนเราจะทำทุกอย่างได้ หากมีแรงจูงใจที่ต้องการ

5. ทฤษฎี BCG Matrix

ทฤษฎี BCG Matrix เป็นแนวคิดในการวางตำแหน่งของธุรกิจตามการเติบโตของตลาดและตำแหน่งการแข่งขัน โดยเปรียบเทียบอัตราการเติบโต (market growth rate) คือ อัตราการเติบโตของยอดขายที่พยากรณ์ไว้สำหรับตลาด ในธุรกิจจะวัดเป็นเปอร์เซ็นต์ของยอดขายของตลาดรวม อัตรานี้จะเป็นตัวชี้วัดความน่าดึงดูดของตลาดสัมพันธ์แต่ละธุรกิจ ตำแหน่งการแข่งขัน (relative competitive position) จะแสดงอยู่ในรูปของส่วนครองตลาดของธุรกิจที่หารด้วยส่วนครองตลาดของกลุ่มที่ใหญ่ที่สุดในธุรกิจ (สาโรจน์ โอปัททชัยวิน, 2548: 304)

ภาพ 4 BCG Matrix

ที่มา : ยงยุทธ พุพงษ์ศิริพันธ์ และคณะ, 2547: 125

ทฤษฎี BCG Matrix ประกอบด้วย 4 ช่อง (ภาพ 4) แต่ละช่องแสดงถึงประเภทต่าง ๆ ของธุรกิจ (ยงยุทธ พงษ์ศิริพันธ์ และคณะ, 2547: 125)

1. Question marks : เป็นหน่วยธุรกิจที่ดำเนินกิจการในตลาดที่มีความเจริญเติบโตสูง แต่มีส่วนครองตลาดต่ำ หน่วยธุรกิจที่อยู่ในส่วนนี้ต้องการเงินสดมาก เพราะบริษัทต้องใช้เงินในเรื่องโรงงาน เครื่องจักร อุปกรณ์ และบุคลากร เพื่อให้ทันกับการเจริญเติบโตอันรวดเร็วของตลาด และเนื่องจากบริษัทก็ต้องการตามให้ทันผู้นำตลาดด้วย บริษัทจะต้องคิดหนักว่าจะทุ่มเทเงินลงไป ในธุรกิจต่อไปหรือไม่
2. Stars : เป็นผู้ดำเนินการในตลาดที่มีการเจริญเติบโตสูงและมีส่วนครองตลาดสูง หน่วยธุรกิจที่อยู่ใน Stars ไม่จำเป็นต้องหมายถึงมีเงินไหลล่องสำหรับบริษัท บริษัทต้องจ่ายเงินทุนมากเพื่อทันให้ทันกับตลาดที่มีอัตราการเติบโตสูงและต่อสู้กับคู่แข่งทางการตลาด
3. Cash cows : เป็น Stars ที่มีอัตราการเติบโตต่ำลง แต่ยังมีส่วนครองตลาดใหญ่ที่สุดและผลิตเงินได้มากสำหรับบริษัท บริษัทไม่ต้องใช้เงินเพื่อสนับสนุนการขายตัวเพราะว่าอัตราการเจริญเติบโตของตลาดชะลอตัวลง เนื่องจากธุรกิจเป็นผู้นำตลาด บริษัทจึงมีความได้เปรียบในเรื่องความประหยัดจากขนาด (Economies of scale) และมีกำไรสูง บริษัทใช้ cash cows เพื่อใช้จ่ายและค้ำจุนธุรกิจอื่น ๆ
4. Dogs : เป็นธุรกิจที่มีส่วนครองตลาดอ่อนแอในตลาดที่มีอัตราความเจริญเติบโตต่ำ บริษัทควรพิจารณาว่าจะอยู่ในธุรกิจต่อไปหรือไม่

ดังนั้น แต่ละบริษัทต้องพิจารณาหน่วยธุรกิจเองว่าอยู่ในส่วนใดของ BCG Matrix เพื่อให้บริษัทต้องตัดสินใจว่าหน่วยธุรกิจใดควรสนับสนุน หน่วยธุรกิจใดควรตัดทิ้ง เพื่อธุรกิจจะได้จัดสรรทรัพยากรได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพมากที่สุด

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

อัจฉรา หอมจรรยา (2545) ได้ทำการศึกษาปัจจัยจูงใจที่มีผลต่อการเลือกอาชีพของบัณฑิตใหม่ ระดับปริญญาตรีของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อการเลือกอาชีพของบัณฑิตใหม่ระดับปริญญาตรี ของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา และเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านเศรษฐกิจสังคมที่มีผลต่อการเลือกอาชีพของบัณฑิตใหม่ระดับปริญญาตรี ของ

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา อันได้แก่ ค่าตอบแทนและสวัสดิการ ความมั่นคงในงาน สิ่งแวดล้อมในที่ทำงาน โอกาสในการพัฒนาตนเอง และชื่อเสียงของหน่วยงาน ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกอาชีพของบัณฑิตใหม่ระดับปริญญาตรี ของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพาได้แก่ เกรดเฉลี่ย รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครอบครัว ลักษณะองค์กรที่มุ่งหวังเข้าทำงาน บุคคลที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ ลักษณะองค์กรของผู้ปกครอง ปัจจัยด้านค่าตอบแทนและสวัสดิการ ความมั่นคงในงาน โอกาสในการพัฒนาตนเอง และความมีชื่อเสียงของหน่วยงาน ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงปัจจัยด้านเศรษฐกิจสังคม และความพึงพอใจในการการเลือกอาชีพที่เหมาะสมกับคนที่สุดเพียงอาชีพเดียว และถ้าเลือกอาชีพแล้วยังไม่เป็นที่พอใจก็จะเปลี่ยนอาชีพใหม่ เนื่องจากการพัฒนาการด้านอาชีพเป็นกระบวนการที่ดำเนินไปตลอดเวลา

สมศักดิ์ศรี ชราศรี (2458) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ผลการศึกษาค้นคว้าปรากฏว่า ลักษณะการอบรมเลี้ยงดู วุฒิภาวะทางอาชีพ ความสนใจในอาชีพ มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 และปัจจัยที่สามารถนำมาสร้างพยากรณ์การตัดสินใจเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ได้แก่ ลักษณะการอบรมเลี้ยงดู วุฒิภาวะทางอาชีพ และความสนใจในอาชีพ ผู้วิจัยได้ให้แนวคิดในการแนะแนวอาชีพว่า ผู้แนะแนวต้องพิจารณาเรื่องของการอบรมเลี้ยงดู วุฒิภาวะทางอาชีพ และความสนใจในอาชีพของนักเรียนมาประกอบการเลือกอาชีพของนักเรียนด้วย

วัชรภรณ์ พรหมรักษ์ (2548) ได้ศึกษาความสนใจในการเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนในโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหงมีความสนใจในหมวดอาชีพวิชาการมากที่สุด และมีความสนใจในหมวดอาชีพการค้าเป็นอันดับ 2 และอันดับ 3 มีความสนใจในหมวดอาชีพบริการ และให้เหตุผลในอาชีพที่เป็นอันดับหนึ่งว่า เป็นอาชีพที่ใฝ่ฝัน ใช้สมองมากกว่ากำลังกาย มีรายได้ดี มีความมั่นคงในอาชีพ บิดามารดา ญาติหรือผู้อื่นให้การสนับสนุน มีอิสระในการทำงาน มีความรับผิดชอบสูง ตรงกับความสามารถของตน ก้าวทันโลก และได้รับประสบการณ์ใหม่ ๆ อยู่เสมอ

เสมอแะ อภิรมยานนท์ (2548) ได้ศึกษาการเลือกอาชีพของนักศึกษาภาควิชาอาชีวศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลือกอาชีพของนักศึกษาภาควิชาอาชีวศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ ปัจจัยด้านส่วนตัว คือ รายได้และผลตอบแทนที่สูง ด้านครอบครัว คือ บิดามารดาหรือผู้ปกครองให้การส่งเสริมและสนับสนุน และด้านสังคม คือ อาชีพที่ตลาดแรงงานต้องการ ส่วนด้านแนวโน้มการเลือกอาชีพในอนาคต นักศึกษาส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า การประกอบอาชีพอิสระหรือธุรกิจส่วนตัว จะเป็นอาชีพที่เลือกทำมากที่สุด

